

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПРОГРАМИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2021 РІК**

ЗМІСТ

I. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2021 рік

II. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....

III. ОСНОВНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....

IV. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ.....

V. ЙМОВІРНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

VI. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

VII. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ

VIII. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....

IX. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ.....

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі планування.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12 жовтня 2018 року в Україні вступив в дію закон «Про стратегічну екологічну оцінку». Відповідно до ст. 2 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» цього закону з 1 січня 2020 року стратегічна екологічна оцінка повинна здійснюватися для програм економічного і соціального розвитку областей.

Поєднання зусиль, спрямованих на заохочення економічного зростання регіону із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, забезпечуватиме розвиток регіону, для якого є важливою якість життя нинішнього та прийдешніх поколінь.

І. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2021 РІК

Метою Програми є створення умов для динамічного, збалансованого економічного зростання на основі поліпшення бізнес-клімату та інвестиційної привабливості області для стимулювання інноваційного розвитку регіону на основі смарт-спеціалізації, для збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів, що, у свою чергу, сприятиме забезпеченню належного функціонування інженерно-транспортної і комунальної інфраструктури, поліпшенню екологічної ситуації, підвищенню доступності та якості широкого спектра соціальних послуг, забезпеченню гідних умов життя та зростанню добробуту населення області.

Досягнення головної мети здійснюватиметься шляхом реалізації пріоритетних цілей соціально-економічного розвитку області:

1. Посилення економічної конкурентоспроможності регіону.
2. Екологічна та енергетична безпека.
3. Інноваційний розвиток регіону на основі смарт-спеціалізації.
4. Забезпечення якісних умов життя.
5. Розвиток людського потенціалу

Для досягнення пріоритетних цілей визначені завдання та заходи, які розглядаються для кожної галузі (сфери) діяльності області (табл. 1).

Таблиця 1

Пріоритетні цілі, завдання та заходи Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2021 рік

Галузі (сфери) діяльності	Завдання та заходи
Посилення економічної конкурентоспроможності регіону	
1. Регуляторна політика та розвиток підприємництва	1.1. сприяння розширенню мережі об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва; 1.2. забезпечення інформаційно-консультаційної, фінансово-кредитної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва; 1.3. сприяння підвищенню конкурентоспроможності продукції місцевих виробників та їх експортного потенціалу; 1.4. сприяння адаптації та стимулюванню підприємств до експорту продукції в країни ЄС у рамках дії Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС; 1.5. сприяння розвитку та підтримки нових видів діяльності малого і середнього підприємництва; 1.6. дерегуляція господарської діяльності, у тому числі шляхом запровадження спрощеного доступу до отримання адміністративних послуг; 1.7. залучення міжнародної донорської допомоги для підтримки та розвитку малого та

	середнього підприємництва; 1.8. залучення молоді до підприємницької діяльності, розвиток малого і середнього бізнесу в сільській місцевості; 1.9. запровадження системи організаційно-освітніх заходів, спрямованих на підвищення фахового рівня, знань, навичок суб'єктів господарювання, щодо ведення бізнесу, поширення серед населення правових та економічних знань, необхідних для здійснення підприємницької діяльності.
2. Інвестиційна діяльність	2.1. прискорення модернізації та реконструкції діючого виробництва для запровадження новітніх технологій та інновацій; основним джерелом фінансування капіталовкладень залишатимуться власні кошти підприємств; основна частка капітальних інвестицій у розвиток основних фондів буде спрямована на розширення, реконструкцію, технічне та технологічне переоснащення діючих підприємств, а саме – Публічного акціонерного товариства “АрселорМіттал Кривий Ріг”, акціонерного товариства “Нікопольський завод феросплавів”, Публічного акціонерного товариства “Дніпровський металургійний комбінат”, комунального підприємства “Дніпроводоканал” Дніпровської міської ради” та інші; 2.2. залучення міжнародних кредитних та грантових ресурсів для реалізації пріоритетних інфраструктурних інвестиційних проєктів: 2.3. продовження реалізації інфраструктурного проєкту “Завершення будівництва метрополітену у м. Дніпропетровську”; 2.4. реалізація інфраструктурного проєкту “Проектування та будівництво аеродрому Міжнародного аеропорту “Дніпропетровськ”; 2.5. у рамках проєкту “Надзвичайна кредитна програма для відновлення України”, що реалізується за рахунок кредитів Європейського інвестиційного банку, продовження реалізації інвестиційних проєктів; 2.6. реалізація інвестиційних проєктів для підвищення рівня життя мешканців регіону: 2.7. за умови забезпечення коштами передбачається будівництво та реконструкція майже 45 км водопровідних мереж для поліпшення якості послуг водопостачання та забезпечення послугами централізованого водопостачання майже 20 тис. мешканців сільської місцевості; 2.8. продовження реалізації інвестиційних проєктів для створення комфортних умов

	проживання громадян, поліпшення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я для надання якісних послуг та створення належних умов для всебічного та повноцінного розвитку дітей; 2.9. ефективна та злагоджена робота регіональних інституцій, спрямованих на підтримку та супровід інвестора: ДП “Інвестиційно-інноваційний центр”, комунальний заклад “Дніпропетровське регіональне інвестиційне агентство” Дніпропетровської обласної ради, комунальне підприємство “Агентство розвитку Дніпра” Дніпровської міської ради, а також місцевих інвестиційних інституцій у містах Павлоград, Нікополь, Кривий Ріг та інших; 2.10. підтримка в актуальному стані та постійне оновлення переліку інвестиційних проєктів області, направлення їх до дипломатичних установ України за кордоном з метою пошуку потенційних ділових партнерів та інвесторів; 2.11. робота Дніпропетровської інвестиційної ради; 2.12. робота гарячої лінії з питань захисту прав інвесторів, протидії незаконному поглинанню та захопленню підприємств, створеної при облдержадміністрації; 2.13. організація та проведення презентацій області в країнах Європейського Союзу та світу; 2.14. сприяння організації та проведенню бізнес-форумів, ділових зустрічей, семінарів, круглих столів з питань інвестиційної політики, у тому числі з підготовки інвестиційних проєктів за участю представників ділових кіл зарубіжних країн спільно з Дніпропетровською торгово-промисловою палатою, Дніпропетровським регіональним інститутом державного управління Національної академії державного управління при Президентові України
3. Зовнішньоекономічна та виставково-конгресна діяльність	3.1. збільшення наявності продукції підприємств області на зовнішніх ринках шляхом: використання інструментів виставково-конгресної сфери для представлення науково-технічних надбань, витворів прикладних мистецтв та досягнень Дніпропетровщини у промисловості, сільському господарстві, туризмі; оптимізації перевезень через розвиток транспортної інфраструктури; екологізації підприємств промисловості та агропромислового комплексу області; забезпечення: 3.2. реалізації державної політики у сфері

	зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності, розвитку експортної діяльності; 3.3. зміни традиційних ринків збуту, просування продукції підприємств-виробників на нові перспективні ринки країн ЄС, Азії та Африки, інших країн світу; 3.4. здійснення скоординованих, планованих та професійних заходів для збереження та покращення міжнародного іміджу області; 3.5. якісного представлення потенціалу регіону під час участі у міжнародних та національних іміджевих заходах (форумах, конференціях, конгресах тощо), впровадження передового закордонного та вітчизняного досвіду з організації виставок, ярмарок, інших подібних заходів; 3.6. стимулювання розвитку економіки області шляхом презентації виробничих можливостей, агропромислового комплексу, науково-технічного та туристичного потенціалу на національних і міжнародних виставках та ярмарках; залучення суб'єктів господарювання до участі у міжнародних та національних виставково-ярмаркових заходів; 3.7. координації діяльності органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій у сфері виставково-ярмаркової діяльності; 3.8. роботи ради з розвитку експорту при Дніпропетровській облдержадміністрації; сприяння: 3.9. організації та проведенню в області бізнес-форумів, ділових зустрічей, семінарів, круглих столів за участю представників ділових кіл зарубіжних країн; 3.10. поширенню комерційних пропозицій підприємств області через відділи з економічних питань дипломатичних представництв України за кордоном, спеціалізованих організацій та установ, а також відповідних пропозицій іноземних партнерів області; 3.11. організації та проведенню презентацій економічного та інвестиційного потенціалу області; 3.12. організації торгово-економічних місій до країн Європи та світу; 3.13. підписанню міжрегіональних угод про співробітництво; 3.14. реалізації спільних з Державною установою "Офіс з просування експорту України" проєктів та програм; 3.15. відзначенню в області Дня Європи із залученням представників іноземних
--	--

	дипломатичних установ в Україні та делегацій регіонів держав світу, з якими область співпрацює відповідно до угод про міжнародне міжрегіональне співробітництво; 3.16. налагодженню прямих довгострокових відносин між вітчизняними і закордонними виробниками продукції (надавачами послуг) та їх споживачами; 3.17. організації участі підприємств області в найбільш знакових міжнародних та загальнодержавних заходах, серед них – Дніпровський економічний форум DEF’2021 у Дніпропетровській області.
4. Промисловий комплекс	4.1. підвищення конкурентоспроможності промислової продукції, зміцнення конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках та розширення ринків її збуту; 4.2. технологічне оновлення застарілих виробництв на підприємствах області за рахунок прискорення модернізації та реконструкції діючого виробництва та розширення асортименту продукції, яка виробляється; 4.3. продовження реалізації низки масштабних інвестиційних проєктів, спрямованих на технічне переоснащення промислових виробництв, впровадження енергозберігаючих технологій та освоєння нових видів продукції, зокрема: у добувній галузі: 4.4. з метою економії енергетичних ресурсів – реконструкція систем освітлення та водопостачання на філії “Вільногірський гірничо-металургійний комбінат” АТ “Об’єднана гірничо-хімічна компанія”; 4.5. для підвищення продуктивності і зниження аварійних простоїв – придбання та застосування самохідної техніки, заміна конусної дробарки крупного дроблення на щоківу та заміна грохотів на ДСФ фабрики шахти ім. Фрунзе ПрАТ “Суха Балка”; у металургійній промисловості: 4.6. з метою зниження витрат енергоресурсів – децентралізація подання стислого повітря до структурних підрозділів (АТ “Інтерпайп Новомосковський трубний завод”); 4.7. з метою розширення сортаменту продукції – освоєння виробництва електрозварних труб сортаменту зі сталі марки Р355N відповідно до вимог EN 10217-3, виробництва профільних труб великих розмірів 140*110*7 мм, виробництва нових видів продукції (профільних труб великих

	розмірів 100*100 мм і круглої труби діаметром 127 мм з товщиною стінки 3-5 мм), виробництва електрозварювальних труб діаметром 457*7*10 мм відповідно до вимог API5L ISO 3183 (АТ “Інтерпайп Новомосковський трубний завод”); у машинобудуванні та виробництві хімічних речовин і хімічної продукції: 4.8. впровадження у виробництво нових проєктів стрілочної продукції з колією 1435 мм та 750 мм на замовлення АТ “Укрзалізниця”; 5 нових та модернізованих виробів; освоєння нових проєктів гарнітур; придбання: рейкозварювальної машини, лінії різання/свердлування рейок, оброблювального центру з ЧПК ATHENA 50/15 CX5 тощо на АТ “Дніпропетровський стрілочний завод”; 4.9. введення в експлуатацію бурової установки Атлас Копко ROC F-9 на Державному підприємстві “Науково-виробниче об’єднання “Павлоградський хімічний завод”; у харчовій промисловості: 4.10. з метою розширення асортименту, економії енергоресурсів, покращення якості та збільшення обсягів виробництва продукції; 4.11. запуск лінії фасування дитячих напоїв в ПЕТтару та лінії розливу в ПЄ тару (ПрАТ “Комбінат “Придніпровський”); 4.12. технічне переоснащення та реконструкція дільниць (ПрАТ “Дніпровський крохмалепатоковий комбінат”); 4.13. модернізація пультів керування обладнання приймально-апаратної та сметанно-сирної дільниць; заміна кабельних лотків та електропроводів та приймально-апаратній дільниці зв’язку; реконструкція системи газопроводу і встановлення єдиного вузла обліку природного газу; заміна танків ЯІОСВ-2,5 та ЯІОСВ-6,3 (ПрАТ “Криворізький міськмолкозавод № 1”); 4.14. виконання робіт з технічного переоснащення підприємства (ТОВ “Виналь”); 4.15. відкриття філій прямих продажів у Вінницькій та Житомирській областях (ТОВ м’ясокомбінат “Ювілейний”); 4.16. сприяння впровадженню науково-технічних розробок у харчовій промисловості; 4.17. запровадження енергозберігаючих технологій та системного заощадження паливно-енергетичних ресурсів; освоєння випуску продукції з високою часткою доданої вартості
5. Агропромисловий комплекс	Сприяти: 5.1. використанню сучасних технологій для збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції за рахунок

	виращування сучасних високопродуктивних сортів рослин, племінних тварин, енергоекономічної та потужної техніки; 5.2. підвищенню якості виробленої продукції та покращенню умов для реалізації сільськогосподарської продукції в межах регіону; 5.3. виробництву органічної продукції; 5.4. розширенню експортних можливостей шляхом вироблення широкого асортименту готової продукції та скороченню відсотка експорту сировини; 5.5. залученню коштів державної підтримки галузі агропромислового виробництва та освоєнню іноземних інвестицій; 5.6. проведенню відновлення, реконструкції, модернізації меліоративних об'єктів і систем, підвищувати ефективність використання меліоративних систем, застосувати системи зрошення для виробництва продукції рослинництва; 5.7. створенню сімейних фермерських господарств та розширенню мережі обслуговуючих кооперативів з надання сервісних послуг населенню стосовно питань заготівлі та реалізації продукції тваринництва
6. Податково-бюджетна діяльність	6.1. поступове відновлення та подальше зростання світової та української економіки на тлі подолання наслідків впливу пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19; 6.2. сприяння стійкому економічному та соціальному розвитку об'єднаних територіальних громад; 6.3. підвищення рівня бюджетної самостійності місцевих бюджетів; 6.4. підвищення мотивації до нарощування дохідної бази місцевих бюджетів; 6.5. здійснення управління бюджетними коштами в межах встановлених бюджетних призначень із забезпеченням їх ефективного та раціонального використання; 6.6. удосконалення бюджетного планування та середньострокового бюджетного планування; 6.7. нарощування доходів місцевих бюджетів відповідно до темпів зростання макроекономічних показників області; 6.8. забезпечення співпраці органів місцевого самоврядування та органів податкової служби області за рахунок належної діяльності комісій органів місцевої влади з питань забезпечення своєчасності і повноти сплати податків і зборів, погашення заборгованості з виплати заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціальних

	виплат; 6.9. легалізація тіньового сектору економіки, насамперед виплати заробітної плати та неформальної зайнятості; 6.10. мінімізація ризиків ухилення від сплати податків, недопущення зростання податкового боргу до місцевих бюджетів, встановлення об'єктивних критеріїв при наданні податкових пільг органами місцевого самоврядування в умовах розширення прав щодо самостійного прийняття ними рішень; поліпшення співпраці органів місцевого самоврядування та органів податкової служби з виконаних планових показників дохідної частини місцевих бюджетів; проведення роботи: 6.11. з суб'єктами господарювання, які мають значні валові доходи, але офіційно виплачують заробітну плату меншу або на рівні мінімальної заробітної плати; 6.12. з виявлення фізичних осіб, праця яких використовується суб'єктами господарювання без укладення трудових угод та без сплати податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів; 6.13. з недопущення виникнення прострочених кредиторської та дебіторської заборгованостей у бюджетній сфері
7. Розвиток туристичної сфери	7.1. створення комфортного середовища для здійснення туристичної діяльності; 7.2. формування механізму реалізації державно-приватного партнерства у сфері туризму та рекреації; 7.3. підвищення якості та конкурентоспроможності туристичного продукту; 7.4. раціональне використання туристично-рекреаційного потенціалу регіону; 7.5. активізація та удосконалення маркетингового та рекламно-інформаційного забезпечення туристичних можливостей Дніпропетровської області на регіональному, державному та міжнародному рівнях; 7.6. системне навчання та підготовка кваліфікованих спеціалістів у сфері туристичної індустрії та гостинності; 7.7. розвиток розгалуженої мережі організацій та установ, що надають екскурсійні, культурно-розважальні, оздоровчі та інші послуги; 7.8. сприяння реалізації інвестиційних проєктів, спрямованих на розвиток сфери туризму
Екологічна та енергетична безпека	
1. Паливно-енергетичний комплекс	1.1. введення в експлуатацію об'єктів

та енергозбереження	альтернативної енергетики; 1.2. підвищення рівня енергоефективності будівель бюджетних установ; 1.3. забезпечення енергетичної безпеки регіону за рахунок підвищення енергоефективності економіки та розвитку відновлюваної енергетики
2. Охорона навколишнього природного середовища	2.1. будівництво та реконструкція каналізаційних очисних споруд і мереж для підвищення надійності роботи систем життєзабезпечення в містах та районах області; 2.2. здійснення протипаводкових заходів та ліквідація наслідків підтоплення в населених пунктах області, регулювання водного режиму та розчищення русел річок; 2.3. проектування, будівництво, реконструкція полігонів, заводів, станцій, комплексів для складування, оброблення, сортування, утилізації та захоронення твердих побутових відходів; 2.4. упровадження заходів з озеленення з метою поліпшення санітарно-гігієнічного стану населених пунктів; 2.5. формування та збереження екомережі, збільшення площі природно-заповідного фонду області; 2.6. реконструкція інженерної інфраструктури зрошувальних систем (у тому числі модернізація, будівництво та капітальний ремонт мереж зрошувальних систем); 2.7. захист, відновлення лісових ресурсів, збільшення запасів рибних та тваринних ресурсів; 2.8. удосконалення системи екологічного моніторингу (розширення площі моніторингових досліджень стану навколишнього природного середовища із застосуванням сучасних технічних засобів та інформаційних систем); 2.9. зниження викидів, скидів забруднюючих речовин, обсягів утворення промислових відходів шляхом упровадження ресурсозбережних і безвідходних технологій в усіх сферах господарської діяльності, технологічне переоснащення й поступове виведення з експлуатації застарілих технологічних циклів
3. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	3.1. виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення у м. Жовті Води; 3.2. захист населення від небезпечних зсувних процесів та інженерний захист територій у містах Дніпро, Кам'янське, Кривий Ріг; 3.3. створення матеріальних резервів для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

Забезпечення якісних умов життя	
1. Надання адміністративних послуг	1.1. стандартизація та вдосконалення нормативно-правового регулювання сфери надання адміністративних послуг; 1.2. розбудова та підтримка єдиної мережі Центрів надання адміністративних послуг Дніпропетровської області (далі – ЦНАП); 1.3. процеси цифрової трансформації та електронні сервіси у сфері надання адміністративних послуг; 1.4. навчальна та інформаційна підтримка, популяризація ЦНАП та поширення успішних практик у сфері надання адміністративних послуг; 1.5. сприяння запровадженню на місцевому рівні нових стандартизованих порядків і моделей надання адміністративних послуг, у тому числі комплексних послуг та послуг “одним пакетом” за життєвими обставинами і бізнес-ситуаціями, зокрема і в електронному форматі; 1.6. забезпечення загального методичного супроводу діяльності ЦНАП регіону шляхом розробки та поширення методичних рекомендацій, шаблонних зразків документів та єдиних порядків реалізації повноважень адміністраторів ЦНАП на території області, в тому числі в електронному форматі; 1.7. відкриття нових сучасних ЦНАП в об’єднаних територіальних громадах регіону з розвинутою мережею територіальних підрозділів та віддалених робочих місць адміністраторів; 1.8. розширення спектру найзапитуваніших серед населення послуг у ЦНАП, у тому числі з питань оформлення й видачі біометричних паспортних документів, державної реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів та видачі (обміну) посвідчень водія, державної реєстрації актів цивільного стану, соціальних та пенсійних послуг тощо; 1.9. забезпечення належних умов для перебування та обслуговування в ЦНАП регіону осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Запровадження спеціалізованих технічних рішень для якісного обслуговування осіб з інвалідністю в таких центрах; 1.10. здійснення комплексного моніторингу, в тому числі виїзного, щодо роботи єдиної мережі ЦНАП Дніпропетровської області та якості обслуговування фізичних та юридичних осіб у таких центрах; 1.11. розвиток електронних інформаційних ресурсів єдиної мережі ЦНАП Дніпропетровської області; 1.12. організація процесу надання суб’єктам звернень електронних послуг (у тому числі

	комплексних послуг та послуг “одним пакетом” за життєвими обставинами і бізнес-ситуаціями) інформаційно-телекомунікаційними засобами регіональних інформаційних та інших систем, зокрема Єдиного державного вебпорталу електронних послуг; 1.13. участь співробітників ЦНАП у спеціалізованих навчальних програмах щодо правил надання першої домедичної допомоги громадянам у критичних ситуаціях, ефективної мотивації персоналу ЦНАП, формування корпоративної культури в організації та управління змінами, організації командної роботи, публічних комунікацій, створення позитивного іміджу ЦНАП, вільного володіння державною мовою тощо; 1.14. розробка методичних рекомендацій, шаблонних документів для ЦНАП; 1.15. практична реалізація фірмового стилю й ключових атрибутів єдиної мережі ЦНАП Дніпропетровської області; 1.16. проведення масштабних інформаційних кампаній, у тому числі за допомогою засобів масової інформації, для популяризації діяльності єдиної мережі ЦНАП Дніпропетровської області та пропагування користування електронними сервісами серед населення
2. Зайнятість населення та ринок праці	2.1. підвищення конкурентоспроможності на ринку праці осіб віком старше 45 років шляхом отримання ваучера для проходження перепідготовки або підвищення кваліфікації; 2.2. організація професійного навчання безробітних, зокрема на замовлення роботодавців з подальшим працевлаштуванням; сприяння: 2.3. розширенню сфери застосування праці та стимулювання заінтересованості роботодавців у створенні нових робочих місць; 2.4. підвищенню професійного рівня та конкурентоспроможності економічно активного населення; 2.5. зайнятості громадян, які потребують соціального захисту і не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці
3. Доходи населення та заробітна плата	3.1. забезпечення контролю за своєчасною і не нижчою за визначений державою мінімальний розмір оплатою праці; 3.2. легалізація заробітної плати шляхом активної інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення і роботодавців щодо негативних наслідків виплати тіньової заробітної плати; 3.3. дотримання умов колективних договорів,

	регіональної та галузевих угод у частині оплати праці, недопущення необґрунтованого зменшення заробітної плати; 3.4. поступове погашення заборгованості з виплати заробітної плати за рахунок посилення ефективності роботи обласної, місцевих та районних комісій з питань погашення заборгованості із заробітної плати, забезпечення податкових та інших бюджетних надходжень, страхових внесків до Пенсійного фонду України та запобігання випадкам неплатоспроможності
4. Пенсійне забезпечення та соціальне страхування	забезпечення: 4.1. перерахунків пенсій відповідно до підвищених соціальних стандартів для осіб, які втратили працездатність, згідно з законом України про державний бюджет на відповідний рік; 4.2. постійного контролю за дотриманням пенсійного законодавства, цільовим використанням коштів Пенсійного фонду України; 4.3. у повному обсязі поточного надходження коштів до бюджету Пенсійного фонду України та фінансування витрат на виплату пенсій і допомоги; 4.4. спільної роботи з органами державної виконавчої служби щодо погашення заборгованості до Пенсійного фонду України; 4.5. проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо нарахування та сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в засобах масової інформації, на сайтах управлінь та інших місцях загального доступу
5. Соціальний захист населення	забезпечення: 5.1. своєчасності нарахування та проведення виплати допомоги сім'ям з дітьми, інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, малозабезпеченим сім'ям, а також контроль за призначенням та виплатою пенсій громадянам у порядку і розмірах, визначених законодавством; 5.2. надання соціальних послуг самотнім непрацездатним громадянам, інвалідам, малозабезпеченим верствам населення; 5.3. своєчасності нарахування та проведення виплати компенсацій та допомоги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у порядку і розмірах, визначених законодавством; 5.4. своєчасне забезпечення санаторно-курортним лікуванням пільгових категорій громадян; 5.5. своєчасності нарахування та виплати

	щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг; 5.6. надання матеріальної допомоги найбільш вразливим верствам населення на підставі рішень відповідних комісій з питань надання допомоги окремим категоріям населення, створених місцевими органами виконавчої влади; 5.7. надання громадським організаціям інвалідів та ветеранів фінансової допомоги на проведення організаційних заходів відповідно до статутної діяльності; 5.8. встановлення щомісячної обласної стипендії особам, яким виповнилося 100 і більше років; 5.9. продовження забезпечення осіб з обмеженими фізичними можливостями засобами зв'язку (у тому числі мобільного, у разі відсутності технічних умов проведення лінійного зв'язку); 5.10. проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи для внутрішньо переміщених осіб стосовно змін законодавства, що стосується забезпечення їх прав і свобод
6. Розвиток житлово-комунального господарства	6.1. поточний ремонт інженерних внутрішньобудинкових мереж теплопостачання, посилення внутрішньобудинкових електромереж житлових будинків та гуртожитків комунальної власності, капітальний ремонт покрівель, внутрішньобудинкових мереж тепло-, водопостачання та водовідведення житлових будинків та гуртожитків, відновлення ліфтового господарства комунальної власності; 6.2. реконструкція, реставрація, проведення капітального ремонту, технічне переоснащення житлових будинків об'єднань співвласників багатоквартирних будинків області; 6.3. стимулювання об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельних кооперативів (позичальники) до впровадження енергоефективних технологій шляхом відшкодування суми відсоткових ставок за рахунок обласного бюджету; 6.4. технічне переоснащення (впровадження енергозбережних заходів) на підприємствах водопостачання області
7. Розвиток інфраструктури регіону, благоустрій територій	7.1. підвищення якості життя мешканців області, зокрема у сільській місцевості, шляхом спрямування бюджетних коштів усіх рівнів та

	залучення інших ресурсів на вирішення проблем розвитку інфраструктури сільських територій; 7.2. будівництво та реконструкція каналізаційних мереж у містах, районах та об'єднаних територіальних громадах області; 7.3. будівництво та реконструкція майже 45 км водопровідних мереж для поліпшення якості послуг водопостачання та забезпечення послугами централізованого водопостачання майже 20 тис. мешканців сільської місцевості; 7.4. будівництво, реконструкція та ремонт (капітальний і поточний), експлуатаційне утримання комунальних доріг та вулиць населених пунктів, доріг загального користування місцевого та державного значення; 7.5. виконання меморандуму про співпрацю з ОСББ, капітальний ремонт мереж зовнішнього освітлення, висадження дерев у населених пунктах області та реконструкція зони відпочинку; 7.6. впровадження комплексного плану з капітального ремонту вулиць та доріг загального користування місцевого значення; 7.7. придбання сучасної спецтехніки для виконання робіт з санітарного очищення та благоустрою населених пунктів
8. Транспорт, транспортна інфраструктура, зв'язок та електронне урядування	8.1. проведення засідань конкурсного комітету з проведення конкурсів на перевезення пасажирів на міжміських та приміських автобусних маршрутах загального користування, що не виходять за межі території Дніпропетровської області (внутрішньообласні маршрути); 8.2. надання якісних послуг з перевезення пасажирів і вантажів та забезпечення високого рівня безпеки руху поїздів; 8.3. здійснення комплексного дослідження ринку пасажирських перевезень та вивчення попиту населення у Дніпропетровській області на приміських та міжміських автобусних маршрутах загального користування, що не виходять за межі території Дніпропетровської області (внутрішньообласні маршрути); 8.4. будівництво метрополітену в м. Дніпро; 8.5. розвиток велодоріжок; 8.6. оновлення понад 20 одиниць транспортних засобів, що здійснюють міські перевезення пасажирів, відповідно до планів роботи міських рад; 8.7. підвищення ефективності державного регулювання та контролю за діяльністю автомобільного транспорту;

	8.8. збільшення кількості транспортних засобів, призначених для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями; 8.9. упровадження технологій е-урядування в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування області; формування системи регіональних електронних інформаційних ресурсів. У рамках цього завдання планується здійснити розвиток інтегрованої платформи інтернет-порталів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування
9. Розвиток інформаційного простору	забезпечення: 9.1. продовження інформаційно-роз'яснювальної роботи про військово-політичну ситуацію в країні та заходи безпеки щодо попередження терористичної загрози; 9.2. висвітлення призовних кампаній та заохочення до служби у контрактній армії, патріотичне виховання молоді; 9.3. удосконалення інформування населення про роботу органів влади стосовно надання соціальної та психологічної допомоги учасникам АТО та вимушеним переселенцям із зони антитерористичної операції; 9.4. інформування населення щодо європейської та євроатлантичної інтеграції України; 9.5. удосконалення інформування населення щодо процесів децентралізації, адміністративної реформи та інших реформ; 9.6. інформування населення про поступове переведення адмінпослуг в режимі онлайн та впровадження системи електронних державних закупівель "ProZorro"; 9.7. здійснення інформаційно-роз'яснювальної роботи стосовно енергозбереження, запровадження енергозберігаючих технологій, використання альтернативних видів палива, стимулювання широкого спектру енергоефективних заходів у житлових будівлях тощо; 9.8. інформування населення щодо профілактики захворювання на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2; 9.9. інформування населення щодо реалізації проекту "Велике будівництво"; сприяння: 9.10. реалізації державної інформаційної політики на території області через розміщення інформації на сайті облдержадміністрації, розсилку на всі інтернет-видання регіону та друковані засоби

	масової інформації; 9.11. проведенню брифінгів із керівництвом облдержадміністрації та структурних підрозділів щодо пріоритетних питань державної політики та актуальних питань сьогодення; 9.12. організації роботи щодо участі представників облдержадміністрації у програмах місцевих телеканалів “Тема дня”, “Актуальне інтерв’ю”, “Грані” тощо
Розвиток людського потенціалу	
1. Демографічно-ресурсний розвиток	1.1. проведення інформаційно-роз’яснювальної роботи стосовно права на забезпечення санаторно-курортними путівками громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, ветеранів війни, інвалідів, учасників АТО; 1.2. забезпечення санаторно-курортним лікуванням пільгових категорій громадян; 1.3. проведення інформаційно-роз’яснювальної роботи стосовно прав на види державних допомог, які гарантує держава для осіб (та членам їх сімей), що перебувають в офіційно зареєстрованому шлюбі; 1.4. проведення інформаційно-роз’яснювальної роботи стосовно права на окремі види державної допомоги сім’ям, в яких народилися діти; 1.5. проведення підтримки багатодітних сімей шляхом надання пільг на житлово-комунальні послуги; забезпечення виплат: 1.6. одноразової винагороди жінкам, які відзначені почесним званням України “Мати-героїня”; 1.7. компенсацій та допомоги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; 1.8. допомоги при народженні дитини; 1.9. допомоги дітям, які перебувають під опікою чи піклуванням; 1.10. допомоги при усиновленні дитини
2. Освіта	2.1. забезпечення доступу дітей з особливими освітніми потребами до закладів освіти; 2.2. збереження мережі закладів позашкільної освіти; 2.3. здійснення стовідсоткового підвезення учасників освітнього процесу у сільській місцевості до місця навчання і роботи та у зворотному напрямку; 2.4. забезпечення підручниками і посібниками учнів закладів загальної середньої освіти, які

	надходитимуть з державного бюджету; 2.5. оновлення навчально-комп'ютерних комплексів, оскільки всі заклади загальної середньої освіти денної форми навчання використовують їх в освітньому процесі та підключені до мережі Інтернет; 2.6. підготовка кваліфікованих робітничих кадрів у державних та комунальних закладах професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до потреб регіонального ринку праці (на умовах регіонального та (або) державного замовлення); 2.7. відкриття додаткових груп при діючих закладах дошкільної освіти та закладах загальної середньої освіти, що забезпечить рівний доступ дітей до якісної дошкільної освіти в області; продовження: 2.8. роботи щодо створення на базі існуючих закладів професійної (професійно-технічної) освіти навчально-практичних центрів сучасних виробничих технологій; 2.9. співпраці з Європейським Фондом Освіти з реалізації міжнародних проєктів з децентралізації управління професійно-технічної освіти
3. Охорона здоров'я	3.1. інформованість пацієнтів з артеріальною гіпертензією та залучення їх до участі у лікуванні і моніторингу факторів ризику, у тому числі шляхом продуктивної діяльності шкіл здоров'я для пацієнтів з неінфекційними захворюваннями; 3.2. внесення змін до спроможних мереж надання первинної медичної допомоги за рахунок розвитку мережі амбулаторій з метою задоволення запитів населення на послуги первинної медичної допомоги відповідної якості, повноти здійснення скринінгових досліджень на первинному рівні надання медичної допомоги; 3.3. забезпечення моніторингу за станом виявлення серцево-судинних захворювань, лікування хворих відповідно до чинних стандартів та використання сучасних медичних технологій у лікуванні хворих на гострий інфаркт міокарда та гострий мозковий інсульт; 3.4. оснащення збудованих та дооснащення існуючих амбулаторій центрів первинної медико-санітарної допомоги відповідно до табеля оснащення; 3.5. підвищення якості надання медичної допомоги шляхом використання нових клінічних протоколів (клінічних маршрутів пацієнтів) для надання медичної допомоги при різних нозологічних формах захворювань у закладах

	охорони здоров'я області; 3.6. підготовка та перепідготовка спеціалістів, проведення тренінгів для медичних працівників усіх рівнів; 3.7. дооснащення відділень екстреної (невідкладної) медичної допомоги відповідно до таблиця оснащення; 3.8. упровадження в діяльність закладів охорони здоров'я новітніх методик лікування, використання сучасної лікувально-діагностичної апаратури; 3.9. розроблення Плану розвитку Дніпропетровського госпітального округу на період до 2023 року
4. Підтримка сім'ї, дітей та молоді	4.1. удосконалення та вироблення нових механізмів реалізації молодіжної політики в регіоні; 4.2. підвищення зацікавленості молоді в здобутті освіти; 4.3. заохочення молоді до досягнень у різних сферах суспільного життя, у професійній діяльності, до активної участі у розбудові регіону, поліпшення рівня навчальної та виховної роботи; 4.4. створення гарантованих соціально-економічних, політичних та інших необхідних стартових умов для соціалізації молоді; 4.5. координація зусиль державних органів, партій, організацій, об'єднань, рухів, соціальних інститутів щодо забезпечення умов для розвитку і самореалізації молоді; 4.6. соціальний захист груп молоді, неспроможних самостійно розв'язувати власні проблеми або хоча б полегшити своє життя. Проведення та організація: 4.7. міжнародної науково-практичної конференції "Інновації та реформи молодіжної політики у Дніпропетровській області"; 4.8. III Всеукраїнської акції, спрямованої на утвердження національно-патріотичної свідомості дітей та молоді, "Патріотичні екскурсії по Україні"; 4.9. проведення профілактичної, інформаційно-просвітницької роботи серед молоді у напрямках: профілактика наркоманії, ВІЛ-інфекції, СНІДу, алкоголізму, тютюнопаління із залученням молодіжних громадських організацій та волонтерів; 4.10. надання підтримки молодим громадянам у працевлаштуванні та реалізації підприємницьких ініціатив; 4.11. підвищення престижу сім'ї, посилення орієнтацій на шлюб та відповідальне батьківство

5. Захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	5.1. своєчасне виявлення та облік дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, надання у визначений законодавством строк таким дітям статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування; 5.2. усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; влаштування дітей під опіку (піклування), до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу; 5.3. влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування до форми, наближеної до сімейної, а саме до малих групових будинків; 5.4. організація заходів до Дня захисту дітей, Дня усиновлення з метою підтримки та розвитку національного усиновлення, сімейних форм виховання
6. Культура	6.1. формування та організація проведення фестивалів, мистецьких виставок, концертів, вистав, творчих конкурсів, основних культурно-мистецьких заходів та взаємозбагачення національних культур; 6.2. святкування державних свят, ювілейних та пам'ятних дат, основних культурно-масових заходів; 6.3. підвищення рівня мистецької обізнаності, зміцнення навчально-матеріальної бази та якісне навчання студентів вищих навчальних закладів, залучення митців з різних країн світу та проведення майстеркласів, участь та організація конкурсів, конгресів, фестивалів; 6.4. популяризація елементів національної культурної спадщини Юнеско – Петриківського розпису та Козацьких пісень Дніпропетровщини; 6.5. проведення виставок Петриківського розпису та проведення майстеркласу з Петриківського розпису в межах області, України та за кордоном; 6.6. підтримка та популяризація традиційних народних промыслів і мистецьких творчих доробків; 6.7. якісному функціонуванню діяльності закладів культури сприятиме: інвентаризація об'єктів культурної спадщини регіону; проведення капітальних ремонтів у закладах культури обласного підпорядкування; придбання сучасних музичних інструментів та звукової апаратури, створення нових сучасних костюмів для творчих колективів закладів культури; наповнення електронного реєстру музейних експонатів за різноманітними напрямками – предметів мистецтва, історичних артефактів, родинних реліквій та інформаційної бази за напрямками музейної та

	науково-дослідної роботи; 6.8. для розвитку бібліотек сприятиме оновлення комп'ютерної техніки для користувачів бібліотечними послугами; поповнення бібліотечних фондів обласних бібліотек україномовною літературою; 6.9. розвиток бібліотечної справи буде спрямований на запровадження нових комп'ютерних інформаційних технологій; проведення в бібліотеках різноманітних пізнавальних, комунікаційних, інформативних заходів; 6.10. для збереження національно-культурної спадщини на адміністративних територіях області проводитиметься інвентаризація та моніторинг пам'яток культури, архітектури, археології, історії, монументального мистецтва, паспортизація об'єктів культурної спадщини, підготовка облікової документації пам'яток у рамках формування Державного реєстру нерухомих пам'яток України; 6.11. підтримка та організація обласних фестивалів, конкурсів, мистецьких тематичних заходів з метою збереження традицій українського народу, розвитку культур національних меншин, підтримки народних колективів та ансамблів
7. Фізичне виховання та спорт	7.1. виконання плану заходів щодо реалізації в Дніпропетровській області Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація на 2021 рік", затвердженого розпорядженням голови облдержадміністрації від 17.09.2020 № Р-646/0/3-20; 7.2. проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення згідно з наказом Міністерства молоді та спорту України від 04.10.2018 № 4607 "Про затвердження тестів і нормативів для осіб, щорічне оцінювання фізичної підготовленості яких проводиться на добровільних засадах, Інструкції про організацію його проведення та форми Звіту про результати його проведення", зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 24.10.2018 №1207/32659; 7.3. залучення широких верств населення до систематичних занять фізичною культурою та масовим спортом; 7.4. популяризація здорового способу життя та фізичної реабілітації; 7.5. збільшення кількості населення, яке займається всіма видами фізкультурно-оздоровчої та спортивної спрямованості; 7.6. максимальна реалізація здібностей обдарованої молоді, у тому числі й молоді з

	обмеженими фізичними можливостями, у дитячо-юнацькому, резервному спорті, спорті вищих досягнень та виховання її у дусі олімпізму; 7.7. проведення обласних спортивно-масових змагань і забезпечення підготовки та гідного виступу спортсменів регіону на державних і міжнародних змаганнях з олімпійських та неолімпійських видів спорту; 7.8. поліпшення розвитку спортивної інфраструктури та матеріально-технічної спортивної бази, що дасть можливість створення умов для поліпшення здоров'я населення; 7.9. забезпечення діяльності фізкультурно-спортивних товариств “Колос”, “Спартак”, “Україна”, “Динамо”, комунального закладу “Обласна школа вищої спортивної майстерності” Дніпропетровської обласної ради, регіональних центрів з фізичної культури і спорту інвалідів “Інваспорт” та фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”, обласної дитячо-юнацької спортивної школи з бадмінтону
Інноваційний розвиток регіону на основі смарт-спеціалізації	
1. Науково-технічна та інноваційна діяльність	1.1. проведення обласного конкурсу проєктів “Молоді вчені – Дніпропетровщині” на отримання матеріального заохочення; 1.2. проведення обласних конкурсів “Краща рада молодих вчених” і “Кращий молодий вчений”; 1.3. проведення в області інтерактивних заходів, присвячених популяризації науки; 1.4. організація і фінансова підтримка проведення науково-комунікативних заходів закладів вищої освіти та наукових установ, у тому числі міжнародних; 1.5. сприяння впровадженню науково-технічних розробок у промисловість; 1.6. створення й постійне наповнення бази даних стосовно потенційних виконавців інноваційних проєктів; 1.7. сприяння створенню конкурентоспроможної ракетно-космічної галузі

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2021 рік (далі – Програма) є документом державного планування місцевого рівня.

Програмою окреслені цілі, основні завдання та заходи економічного, соціального та культурного розвитку регіону на короткостроковий період з урахуванням загальнодержавних реформ.

Основою Програми являється людиноцентричний підхід, оскільки розвиток людського капіталу є підґрунтям зростання регіональної економіки та зміцнення конкурентних позицій регіону як в країні, так і світу.

Зв'язок з іншими документами державного планування:

- Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695;

- Державна програма стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534;

- Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2021- 2023 роки, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 № 671;

- Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року, затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.08.2020 № № 624-24/VII;

- План реалізації Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року на 2021 – 2023 роки, затверджений рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.08.2020 № № 624-24/VII;

- Цілі сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722);.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дніпропетровська область – одна з найбільш промислово розвинених областей України. Область виробляє більше 20 % усієї реалізованої промислової продукції України, має місце велика концентрація промислових підприємств гірничо-металургійного, паливно-енергетичного та хімічного комплексів – понад 43% та майже 8% припадає на постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Питома вага добувної промисловості в обсязі реалізації промислової продукції області складає більше 30%. Базу гірничо-добувної промисловості області складають 10 підприємств з видобутку залізних руд та руд інших кольорових металів. На АТ “Марганецький ГЗК”, АТ “Покровський ГЗК” добувається 100,0% марганцевої руди в Україні. Гірничо-збагачувальні комбінати Кривбасу видобувають 79,4% руд залізних неагломерованих та виробляють 46,4 % концентрату залізорудного агломерованого в Україні.

Стан довкілля області формується під значним антропогенним впливом суб'єктів господарювання. Високий рівень розвитку промисловості призводить до значного техногенного навантаження на довкілля області, що спричиняє забруднення повітряного та водного басейнів, земельних ресурсів, негативно впливає на здоров'я населення, флору та фауну.

АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

Викиди шкідливих речовин в атмосферу у 2019 році становили 576,9 тис. т, що на 37,4 тис. т (6 %) менше, ніж у 2018 році.

У складі викинутих забруднюючих речовин оксиди вуглецю становлять 303,403 тис. т; діоксиди та інші сполуки сірки – 48,375 тис. т; речовини у вигляді суспендованих твердих частинок – 62,104 тис. т; метан – 128,167 тис. т; сполуки азоту – 32,217 тис. т; метали та їх сполуки – 0,692 тис. т тощо.

Крім того, за звітний період в атмосферу надійшло 23,5 млн т діоксиду вуглецю – основного парникового газу, який впливає на зміну клімату.

Стан забруднення атмосферного повітря у містах Дніпропетровської області за 2019 рік

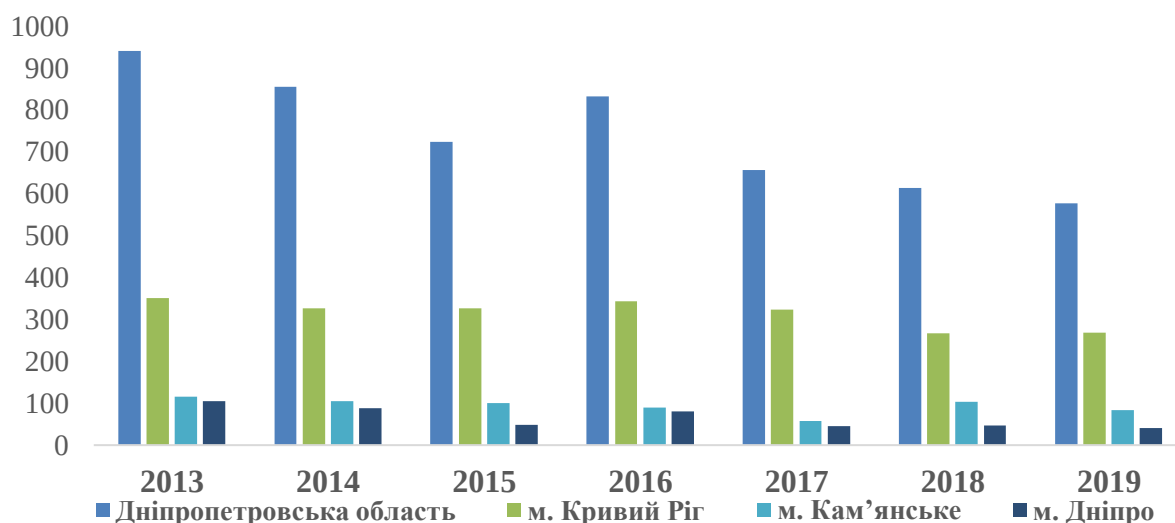
Згідно комплексному індексу забруднення атмосфери пріоритетними речовинами (ІЗА), обчисленому за даними спостережень 2019 року, рівень забруднення атмосферного повітря міст Дніпропетровської області вище середнього.

Індекс забруднення атмосфери (ІЗА) у містах Дніпропетровської області за 2019 рік

Перелік пріоритетних домішок	ІЗА		
	Дніпро	Кам'янське	Кривий Ріг
Формальдегід	10,27	5,4	7,41
Двооксид азоту	2,75	1,8	1,0
Пил	2,00	2,7	2,67
Оксид вуглецю			0,69
Фенол	1,0	3,6	0,59
Аміак	1,0	1,2	
Комплексний ІЗА	17,02	14,7	12,36

Аналізуючи хід величин індексу забруднення атмосфери міст Дніпропетровської області у 2019 році в порівнянні з 2018 роком, необхідно відмітити збільшення рівня забруднення у містах Дніпро та Кривий Ріг, та зменшення рівня забруднення у місті Кам'янське.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Дніпропетровській області та основним містам

Основні забруднювачі атмосферного повітря (за видами економічної діяльності)

У 2019 році підприємства добувної промисловості і розроблення кар'єрів викинули в атмосферу 161,184 тис. т (27,9 %) шкідливих речовин від загального обсягу викидів по області. Частина викидів від підприємств постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря у загальному обсязі викидів становить 8,2 %, від переробної промисловості – 61,7 %, від транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 0,45 %, підприємств, які спеціалізуються на водопостачанні, каналізації, поводженні з відходами – 1,07 %.

Основними забруднювачами довкілля у 2019 році залишаються підприємства металургійної, добувної промисловості та виробники електроенергії. Найбільш екологічно небезпечними видами економічної діяльності є видобування металевих руд, виробництво електроенергії, чавуну, сталі та феросплавів. Дані наведені у таблицях.

Основні підприємства-забруднювачі

N з/п	Підприємство- забруднювач	Валовий викид, тис. т 2018 р./2019р.		Зменш. /- Збільш. /+ (%)	Причина зменшення/збільшення
1	ВП “Придніпровська ТЕС” АТ “ДТЕК Дніпроенерго”	26,6	24,4	-8,27	Зменшення відбулося за рахунок впровадження заходів: 1. Будівництво нового електрофільтру на енергоблоці № 10 з метою заміни застарілого очисного обладнання 2. Технічне переоснащення енергоблоків № 7,8,9,10 для спалювання вугілля газової групи

<i>N з/п</i>	<i>Підприємство- забруднювач</i>	<i>Валовий викид, тис. т 2018 р./2019р.</i>		<i>Зменш. /- Збільш. /+ (%)</i>	<i>Причина зменшення/збільшення</i>
2	ВП “Криворізька ТЕС” АТ “ДТЕК Дніпроенерго”	28,5	20,4	-28,64	Зменшення виробітки електроенергії на 39 % Збільшення сірчистості вугілля на 31 % Збільшення зольності вугілля на 3 %
3	ПАТ “Дніпровський меткомбінат”	78,09	99,0	-21,12	Зменшення виробництва: агломерату – 25,74%, чавуну – 19,78%, сталі – 7,96%, прокату – 14,52%
4	АТ “Нікопольський завод феросплавів”	25,4	24,2	-4,82	Зменшення викидів унаслідок зменшення обсягів виробництва феросплавів
5	ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”	208,2	230,8	+10,85	Збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 10,9 % пов’язано зі збільшенням об’ємів виробництва основних видів продукції: агломерату на 14,3 %, чавуну на 14,9 %, твердої сталі на 11,7 %, коксу на 3 %. При цьому експлуатація основних технологічних агрегатів і ГОУ зв’язаних з ними, на яких проведена реконструкція (агломашина №№ 4,5 АЦ № 2, хвостові частини а/м 3-6, КБ-5 КХВ) дозволила знизити викиди на 2,7 %.
6	ПАТ “Південний гірничо- збагачувальний комбінат”	42,17 2	23,27 6	-44,81	Зменшення виробництва агломерату
7	ПрАТ “Північний ГЗК”	6,798	9,099	-25,29	Зниження обсягів виробництва обкотишів
8	ПрАТ “Дніпровський металургійний завод”	6,963	4,508	-35,26	Скорочення за рахунок зменшення виробництва у порівнянні з 2018 р. у зв’язку з проведенням капітального ремонті доменної печі № 2 та зупинкою підприємства у IV кварталі. Збільшення об’єму відходів тимчасового зберігання у зв’язку з затримкою пердачі користувачам (на підставі діючих договорів).
9	ПАТ “ІНТЕРПАЙП Ни́жньодні́провськи й тру́бопрокатний завод”	0,97	0,875	-9,79	—
10	ПрАТ “ЮЖКОКС”	1,495	1,627	8,83	Збільшення обсягів виробництва коксу 6% вологості, а також за рахунок введення до експлуатації коксової батареї № 7.

<i>N з/п</i>	<i>Підприємство- забруднювач</i>	<i>Валовий викид, тис. т 2018 р./2019р.</i>		<i>Зменш. /- Збільш. /+ (%)</i>	<i>Причина зменшення/збільшення</i>
11	ПрАТ “Дніпровський коксохімічний завод”	1,322	1,232	-6,81	Зниження темпів виробництва
12	АТ “Покровський гірничо- збагачувальний комбінат”	8,153	4,842	-40,61	Зменшення валових викидів обумовлено зменшенням роботи основного технологічного обладнання Богданівської АЗФ (у 3-4 кварталах аглофабрики не працювала)

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном	
		тис. т	відсотків до загального підсумку
Усього		576,9	100,0
1	За видами економічної діяльності, у тому числі:		
1.1.	переробна промисловість	355,965	61,7
1.2.	добувна промисловість і розроблення кар'єрів	161,184	27,9
1.3.	постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	47,387	8,2
1.4.	транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2,587	0,45
1.5.	водопостачання, каналізація, поводження з відходами	6,163	1,07

Транскордонне забруднення атмосферного повітря

Керівним органом Спільної програми спостережень та оцінки розповсюдження забруднювачів повітря на великі відстані у Європі (Програма ЕМЕП) до Конвенцій 1979 року розроблені і направлені Сторонам Конвенції Керівні принципи оцінки та представлення даних про викиди забруднюючих речовин в регіоні ЕМЕП. Звітування по цьому питанню знаходилося в компетенції Міністерства екології та природних ресурсів України (на сьогодні Міндовкілля України).

Якість атмосферного повітря в населених пунктах

Систематичний нагляд за рівнем забруднення атмосферного повітря проводиться на стаціонарних постах Дніпропетровським регіональним центром з гідрометеорології у таких містах, як: Дніпро, Кривий Ріг та Кам'янське.

У 2019 році середньорічні концентрації становили:

м. Кривий Ріг: пилу – 5,3 ГДК, діоксиду азоту – 1,5 ГДК, фенолу – 0,7 ГДК, аміаку – 0,5 ГДК, формальдегіду – 4,0 ГДК, діоксиду сірки – 0,24 ГДК, оксиду вуглецю – 0,7 ГДК; оксиду азоту – 0,5 ГДК;

м. Кам'янське: пилу – 2,7 ГДК, діоксиду азоту – 1,8 ГДК, фенолу – 2,3 ГДК, формальдегіду – 3,0 ГДК, аміаку – 1,3 ГДК; оксиду азоту – 0,7 ГДК, діоксиду сірки – 0,14 ГДК, оксид вуглецю – 1,0 ГДК;

м. Дніпро: пилу – 2,7 ГДК, аміаку – 1,0 ГДК, діоксиду азоту – 2,3 ГДК, формальдегіду – 3,7 ГДК, оксиду азоту – 0,8 ГДК, фенолу – 1,0 ГДК, оксиду вуглецю – 0,7 ГДК, оксид азоту – 0,8 ГДК.

Результати спостережень свідчать, що в 2019 році рівень забруднення атмосфери промислових міст залишався ще досить високим.

Екологічна ситуація загострюється тим, що викиди в атмосферу здійснюються нерівномірно, а переважно в промислових зонах, де велика концентрація підприємств металургійної, гірничодобувної, машинобудівної, хімічної та іншої промисловості.

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

За інформацією Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології щодо радіоактивного забруднення атмосферного повітря Дніпропетровської області, радіаційна обстановка на території області в цілому була стабільною і знаходилася у межах природного радіаційного фону. Екстремально-високі рівні радіоактивного забруднення не спостерігалися.

Рівень експозиційної дози гамма-випромінювання у 2019 році становив в середньому 10 – 18 мкР/год.

Високий рівень гамма-фону (18 мкР/год) спостерігався в березні на метеостанції Лошкарівка, в жовтні та грудні на метеостанції Синельникове. Перевищення контрольного рівня – 25 мкР/год – в 2019 році не спостерігалось.

Випадків перевищень контрольних рівнів в пробах атмосферних випадів, відібраних протягом 2019 року на території області, виявлено не було.

Концентрація радіоактивних елементів як природного, так і штучного походження в приземному шарі атмосфери утримується на сталому рівні. Можна очікувати подальше зменшення концентрації штучних радіонуклідів в повітрі як за рахунок їх природного розпаду, так і їх подальшого заглиблення у ґрунт.

ВОДНІ РЕСУРСИ

Дніпропетровська область повністю розташована в межах басейну р. Дніпро. Головною рікою гідрографічної мережі Дніпропетровщини є р. Дніпро. Стік річки зарегульований каскадом Дніпровських водосховищ, і в межах області присутні три з них: південна частина Кам'янського та північна частина Дніпровського, а також є вихід до Каховського водосховища. Загальна довжина р. Дніпро в межах області складає 261 км. В межах Кам'янського

водосховища – 66 км, в межах Дніпровського водосховища – 94 км, в межах Каховського водосховища – 101 км.

Найбільшими притоками р. Дніпро, що беруть свій початок за межами області, є: Оріль, Самара, Вовча та Інгулець. Найбільш значними притоками р. Дніпро, басейни яких повністю розташовані у межах області (на правобережжі), є Саксагань, Мокра Сура і Базавлук.

Загалом гідрографічна мережа басейну р. Дніпро в межах області за матеріалами інвентаризації представлена: 291 річкою, довжиною більше 10 км, 100 водосховищами, 3292 ставками та 1129 озерами, з яких лише 219 озер площею три і більше гектарів.

Густота річкової мережі на території області неоднакова. Найбільш густа мережа на Придніпровській височині, Орільсько-Самарській і Самарсько-Вовчанській вододільних рівнинах, що зумовлено амплітудою коливання висот. Середня густота річкової мережі становить – 0,27 км/км², забезпеченість водними ресурсами – 460 тис. м³ на 1 км² площі, проте ресурси місцевого стоку складають лише 20 тис. м³ на 1 км².

Водокористування та водовідведення

За даними звітності за формою № 2ТП - водгосп (річна) за 2019 рік обсяг забору свіжої води по області становив 1180 млн м³, в тому числі:

- з поверхневих джерел – 1035 млн м³;
- з підземних – 144,8 млн м³.

В порівнянні з 2018 роком, забір води із природних водних об'єктів збільшився на 1 млн м³, у т. ч.: з поверхневих джерел зменшився на 16 млн м³; з підземних збільшився на 16,3 млн м³.

Водоспоживання поверхневої води в 2019 році, в порівнянні з 2018 роком, збільшилось на 4,8 млн м³ і становило 836,8 млн м³ (в 2018 році – 841,6 млн м³). Споживання підземної води склало 28,97 млн м³ (в 2018 році – 26,68 млн м³).

Протягом 2019 року було використано: на виробничі потреби – 696,2 млн м³, на питні і санітарно-гігієнічні потреби – 129,2 млн м³, на зрошення – 30,28 млн м³ води.

Кількість води в оборотному та повторному водоспоживанні у 2019 році становила 4291,4 млн м³, що склало відсоток економії свіжої води, за рахунок оборотної – 92,2 (в 2018 році – 92,6).

Обсяг скинутих зворотних вод в поверхневі водні об'єкти зменшився на 17,8 млн м³ (з 692,8 млн м³ в 2018 році до 675,0 млн м³ в 2019 році).

Забруднених зворотних вод скинуто 200,0 млн м³ (в 2018 році – 233,9 млн м³); з них 74,78 млн м³ – без очистки; 125,2 млн м³ – недостатньо очищених.

**Основні показники водокористування та водовідведення води,
млн м³ (обсяги оборотної, повторної і послідовно використаної води)**

Види економічної діяльності	2017 рік		2018 рік		2019 рік	
	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної
Усього за регіоном	802	92,78	868,3	92,6	865,8	92,2
За видами економічної діяльності						
у тому числі:						
- промисловість	595,3	93,46	644,4	93,43	642,7	93,27
- сільське господарство	38,88	-	45,15	-	50,33	—
- транспорт	1,639	13,42	1,530	11,93	1,425	14,37
- будівництво	0,101	0,973	0,094	0,455	0,063	0,524
- торгівля та громадське харчування	0,528	-	0,526	—	0,6	—
- маттехзабезпечення	0,191	96,41	0,092	—	0,067	—
- житлокомунгосп та побутобслуговування	162,6	17,16	173,9	21,06	168,0	17,79

Скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та очистка стічних вод

В 2019 у поверхневі водні об'єкти Дніпропетровської області було скинуто у складі зворотних вод – 317,1 тис. т забруднюючих речовин. В порівнянні з 2018 спостерігалось зниження сумарного обсягу скинутих забруднюючих речовин на 43,2 тис. т.

Насамперед, це пов'язано за зниженням обсягу скиду зворотних вод взагалі по області. Визначено зниження за вмістом: БСК, нафтопродуктів, сухого залишку, сульфатів, хлоридів, фенолів, нітратів, заліза, міді, цинку, нікелю, хрому 6+, алюмінію, свинцю, кадмію, карбаміду, фтору, хрому загального.

Основні забруднювачі водних об'єктів (за сферами діяльності)

Згідно узагальнених даних звітності за формою № 2ТП-водгосп (річна) за 2019 рік, кількість підприємств зі скидом зворотних вод у водні об'єкти Дніпропетровської області збільшилась на 1 (з 58 в 2018 році до 59 в 2019 році). З них 36 підприємств – забруднювачі (в 2018 році – 45), які

здійснюють скид забруднених (без очистки та недостатньо-очищених) зворотних вод у водні об'єкти. Найбільші з них:

КП “Дніпроводоканал”, м. Дніпро;

ТОВ ВКФ “НАЙС”, м. Дніпро;

ПрАТ “Петриківський рибгосп”, Петриківський р-н;

КП “Новомосковськ водоканал”, м. Новомосковськ;

ПАТ “Криворізький залізорудний комбінат”, м. Кривий Ріг;

ПАТ “Дніпровський меткомбінат”, м. Кам'янське;

ПрАТ “Енергоресурси”, м. Нікополь;

Філія ПРУВОКС ПрАТ “ДТЕК Павлоградвугілля”, м. Павлоград;

АТ “ДНПРОАЗОТ”, м. Кам'янське;

ПрАТ “Дніпровський металургійний завод”, м. Дніпро;

КВП КМР “Міськводоканал”, м. Кам'янське;

ПАТ “Криворізький залізорудний комбінат”, м. Кривий Ріг.

В 2019 році припинили скид підприємства: ТОВ “Компанія “Енергомакс”, ТОВ “Карачунівський рибгосп”. Почали скид підприємства: ТОВ “АСС”, ТОВ “Комсіті”, ТОВ “Нерудбудматеріали”.

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ҐРУНТИ

Територія області займає 3192,3 тис. га, з них: сільськогосподарські землі – 2513,2 тис. га, ліси і інші лісовкриті площі – 187,4 тис. га, забудовані землі – 52,5 тис. га, відкриті заболочені землі – 25,4 тис. га, відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом – 4,8 тис. га. Усього земель (суші) – 3039,7 тис. га, води – 152,6 тис. га.

Основний фонд ґрунтового покриття Дніпропетровської області складають чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу від легкосуглинкових до легкоглиністих. Найбільшу питому вагу займають сільськогосподарські угіддя – 78,7%, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Діяльність господарств агропромислового комплексу Дніпропетровської області в галузі рослинництва здійснюється із застосуванням заходів з підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах.

В області найбільшу питому вагу займають сільськогосподарські угіддя, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Основні види земель та угідь	2015 рік		2016 рік		2017 рік		2018 рік		2019 рік	
	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га
Загальна територія	3192,3	100	3192,3	100	3192,3	100	3192,3	100	3192,3	100
у тому числі:										
1. Сільськогосподарські угіддя	2513,0	78,7	2513,0	78,7	2513,0	78,7	2513,0	78,7	2513,0	78,7
з них:										
рілля	2127,1	66,6	2127,1	66,6	2127,4	66,6	2126,8	66,6	2152,7	67,4
перелоги										
багаторічні насадження	53,1	1,7	53,1	1,7	53,1	1,7	53,1	1,7	49,94	1,6
сіножаті і пасовища	332,5	10,4	332,5	10,4	332,5	10,4	331,5	10,3	310,5	9,7
2. Ліси і інші лісовкриті площі	192,8	6,0	192,8	6,0	192,8	6,0	193,4	6,1	187,48	5,9
з них вкриті лісовою рослинністю	163,7	5,1	163,7	5,1	163,7	5,1	82,08	2,6	88,51	2,8
3. Забудовані землі	193,2	6,1	193,2	6,1	193,2	6,1	31,7	1,0	52,5	1,6
4. Відкриті заболочені землі	26,1	0,8	26,1	0,8	26,1	0,8	27,49	0,9	25,4	0,8
5. Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (піски, яри, землі, зайняті зсувами, щебенем, галькою, голими скелями)	41,6	1,3	41,6	1,3	41,6	1,3	10,13	0,3	9,82	0,3
6. Інші землі	69,9	2,2	69,9	2,2	69,9	2,2	418,01	13,1	251,1	7,9
Усього земель (суша)	3036,8	95,1	3036,6	95,1	3036,6	95,1	3036,6	95,1	3039,7	95,2
Території, що покриті поверхневими водами	155,7	4,9	155,7	4,9	155,7	4,9	155,65	4,9	152,6	4,8

До деградованих земель відносяться земельні ділянки, поверхня яких порушена внаслідок землетрусу, зсувів, карстоутворення, повеней, добування корисних копалин та земельні ділянки з еродованими, перезволоженими, з підвищеною кислотністю або засоленістю, забрудненими хімічними речовинами ґрунтами. До малопродуктивних земель відносяться сільськогосподарські угіддя, ґрунти яких характеризуються негативними природними властивостями, низькою родючістю, а їх господарське використання за призначенням є економічно не ефективним.

Основні підприємства, що порушують землі області, це гірничозбагачувальні комбінати, які проводять розробку корисних копалин відкритим способом та шахти.

Процес формування гумусового шару та процес його деградації носять довгостроковий характер, тому виділити зміни, які відбулися за останні два – три роки, не уявляється можливим.

Одним з основних чинників антропогенного впливу на земельні ресурси є гірничо-видобувна промисловість.

Розробка корисних копалин відкритим способом потребує проведення розкривних робіт, що призводить до порушення земель.

Порушені, відпрацьовані та рекультивовані землі

<i>Землі</i>	<i>2015 рік</i>	<i>2016 рік</i>	<i>2017 рік</i>	<i>2018 рік*</i>	<i>2019 рік</i>
Порушені, тис. га	0,062	–	–	–	37,95
% до загальної площі території	0,0019	–	–	–	1,19
Відпрацьовані, тис. га	0,0017	–	–	–	6,03
% до загальної площі території	0,00005	–	–	–	0,19
Рекультивовані, тис. га	–	0,002	0,002	–	4,65
% до загальної площі території	–	0,0001	0,0001	–	0,14

* дані не надані Головним управлінням Держгеокадастру у Дніпропетровській області

Основні підприємства, що порушують землі області, це гірничозбагачувальні комбінати, які проводять розробку корисних копалин відкритим способом та шахти. Криворізькою міською радою прийняте рішення від 27.05.2015 № 3691 “Про погодження обсягів проведення робіт з рекультивації порушених земель міста на 2015 – 2019 роки”.

Програмою по земельній реформі на 2017 – 2021 роки, що затверджена рішенням Синельниківської міської ради від 14.12.2017 № 427-24/VII (зі змінами), передбачені заходи щодо розробки проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок водного фонду міста (проекти землеустрою щодо визначення розмірів та встановлення меж прибережних захисних смуг, пляжних зон; проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж території земель водного фонду та водоохоронних зон).

Надра

Відповідно до Кодексу України про надра, надра надаються у користування підприємствам, установам, організаціям і громадянам лише за наявності у них спеціального дозволу на користування ділянкою надр.

Мінерально-сировинна база

За різноманітністю і значимістю природних ресурсів Дніпропетровська область є однією з найбагатших в Україні. Дніпропетровщина відзначається підземними багатствами та сприятливим кліматом, водними ресурсами, родючими ґрунтами.

Про багатство надр області відомо не тільки у державі, Європі, а й у світі, адже тут зосереджені унікальні родовища копалин, значні запаси залізної і марганцевої руд, кам'яного та бурого вугілля, є нафта, природний газ, рідкісні та кольорові метали. Потужною товщею вздовж річки Інгулець більше як на 100 км залягають залізні руди Криворізького басейну, який займає перше місце в Україні.

Область володіє близько 50 % загальнодержавних запасів корисних копалин. Забезпеченість мінеральними ресурсами більша ніж втричі у порівнянні із загальнодержавним рівнем. В області видобувається 100% марганцевої руди, залізна руда, вугілля, уран, рідкоземельні метали, каолін та граніти, нафта та газ. За кількістю розвіданих запасів та річним обсягом видобутку Криворізький залізрудний басейн займає перше місце в Україні.

Одним із найбільших у світі є Нікопольський басейн марганцевих руд. Значні родовища руд – Оріхово-Павлоградська та Чортомлицька магнітні аномалії, Жовтянське родовище. Також є поклади титану, рутило-ільменітових руд, цирконію, нікелю, кобальту. А родовища “Сергіївське” та “Балка Золота” мають схожість з аналогічними родовищами Канади, Австралії та Південної Африки. Також у надрах області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини багатой кольорової гамаи.

У Дніпропетровській області розвідано єдине в Україні родовище талько-магнезитів, розробка якого дасть змогу на 60–70% забезпечити потреби України у вогнетривкій сировині та значно зменшити її імпорт з інших країн. До того ж у процесі збагачення талько-магнезитів отримується високоякісний і цінний тальк. У надрах області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини багатой кольорової гамаи.

При розробці Малишівського і Балка Крута комплексних родовищ (Дніпропетровська область) добувається концентрат ставроліту. Балансові запаси ставроліту на цих родовищах становлять майже 1,24 млн т.

Біологічне та ландшафтне різноманіття, природно-заповідний фонд та національна екологічна мережа

На території Дніпропетровської області розвинені різноманітні типи байрачних лісів, балкові ландшафти з осередками ендемічної степової флори та фауни. У межах області є реліктовий Самарський бір – унікальне природне утворення, якому немає рівних у світі. У долинах степових річок і балках на поверхню виходять кристалічні породи, на яких формуються своєрідні біогеоценози. У долинах малих річок формуються багаті біологічним різноманіттям заплавно-борові та водно-болотні комплекси.

Усі елементи екомережі утворюють єдине ціле, об'єднують ділянки природних ландшафтів у територіальну цілісну систему. З огляду на функції, площу, видовий склад рослинного та тваринного світу в національній екологічній мережі виділяються елементи міжнародного, загальнодержавного та місцевого значення.

На сучасному етапі розвитку господарювання в межах Дніпропетровської області спостерігається посилення впливу антропогенних чинників на структурні елементи екомережі та стан біорізноманіття.

Складові структурних елементів екологічної мережі

Категорії об'єктів ПЗФ	Об'єкти ПЗФ								% площі окремих категорій до загальної площі ПЗФ	
	загальнодержавного значення			місцевого значення			разом			
	кількість, од.	площа, га		кількість, од.	площа, га		кількість, од.	усього		
		усього	у тому числі надана в постійне користування		усього	у тому числі надана в постійне користування				
Природні заповідники	1	3766,2	3766,2	-	-	-	1	3766,2	3766,2	-
Біосферні заповідники	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Національні природні парки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Регіональні ландшафтні парки	-	-	-	4	14000,1	-	4	14000,1	-	-
Заказники, усього	25	32574,78	X	81	47959,4	X	106	80534,18	X	-
у тому числі:										-
ландшафтні	16	28538,78	X	48	38891,29	X	63	67430,07	X	-
лісові	5	2955	X	3	1021	X	8	3977	X	-
ботанічні	2	332	X	19	4710	X	21	5042	X	-
загальнозоологічні	-	-	X	1	287	X	1	287	X	-
орнітологічні	2	748	X	3	144	X	5	892	X	-
ентомологічні	-	-	X	4	462,1	X	4	462,1	X	-
іхтіологічні	-	-	X	2	2422	X	2	2422	X	-

Категорії об'єктів ПЗФ	Об'єкти ПЗФ										% площі окремих категорій до загальної площі ПЗФ
	загальнодержавного значення			місцевого значення			разом				
	кількість, од.	площа, га		кількість, од.	площа, га		кількість, од.	площа, га			
		усього	у тому числі надана в постійне користування		усього	у тому числі надана в постійне користування		усього	у тому числі надана в постійне користування		
гідрологічні	-	-	X	1	22	X	1	22	X	-	
загальногеологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-	
палеонтологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-	
карстово-спелеологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-	
Пам'ятки природи, усього	3	148	X	50	356,9	X	53	504,9	X	-	
у тому числі:										-	
комплексні	1	30	X	1	3,7	X	2	33,7	X	-	
ботанічні	1	56	X	35	312,24	X	36	368,24	X	-	
зоологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-	
гідрологічні	-	-	X	2	1,5	X	2	1,5	X	-	
геологічні	1	62	X	12	44,5	X	13	106,5	X	-	
Заповідні урочища	-	-	X	3	466,4	X	3	466,4	X	-	
Ботанічні сади	2	108	-	1	27	-	3	135	108	-	
Дендрологічні парки	-	-	-	1	2,8	-	1	2,8		-	
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	1	45	-	7	417,5	-	8	462,5	-	-	
Зоологічні парки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
РАЗОМ	32	36641,98	-	147	63307,1 ₃	-	179	99949,1 ₁	-	-	

Загальна площа ключових територій екомережі Дніпропетровської області складає 798 831 га, в тому числі у відсотках до площі району або міста, а саме:

- Апостолівський район* 32 531 га (23,6 %);
- Васильківський район* 22 405 га (16,8 %);
- Верхньодніпровський район 59 588 га (45,5 %);
- Дніпровський район 32 309 га (23,3 %);
- Криворізький район 32 589 га (24,2 %);
- Криничанський район 35 934 га (21,3 %);
- Магдалинівський район 25 061 га (15,6 %);
- Межівський район 33 749 га (26,9 %);
- Нікопольський район 62 974 га (31,6 %);
- Новомосковський район 62 258 га (30,6 %) ;
- Павлоградський район* 65 808 га (43,1 %);
- Петриківський район 45 984 га (49,5 %);
- Петропавлівський район 25 401 га (20,3 %);
- Покровський район 27 311 га (22,6 %);
- П'ятихатський район 31 348 га (18,3 %);
- Синельниківський район 26 704 га (16,2 %);
- Солонянський район 26 222 га (15,1 %);
- Софіївський район 18 710 га (13,7 %);
- Томаківський район 31 305 га (26,1 %);
- Царичанський район 27 338 га, 30,3 %);
- Широківський район 19 311 га (15,9 %);
- Юр'ївський район 17 185 га (19,1 %);
- місто Дніпро* 16 513 га (40,8 %);
- місто Кам'янське 3 480 га (25,2 %);
- місто Кривий Ріг 16 813 га (41,6 %).

Дніпропетровська область розташована в двох підзонах справжнього степу.

Все лівобережжя і більша частина правобережжя знаходяться в підзоні різнотравно-типчаково-ковилового степу. Крайній південний захід правобережжя Дніпропетровської області знаходиться в межах підзони типчаково-ковилового степу.

Ліси Дніпропетровщини не мають промислового значення, виконують, в основному, екологічні, захисні та рекреаційні функції і віднесені до I групи лісів.

У Дніпропетровській області сформована система штучних лісових насаджень, яка складається з великих масивів, полезахисних лісосмуг, водозахисних насаджень та ділянок відновлювальних насаджень в межах природних лісових біогеоценозів (байрачних, пристінних, заплавних та аренних лісів).

Станом на 01.01.2020 загальна площа земель лісового фонду Дніпропетровської області складає 115,124 тис. га, у тому числі: вкриті

лісовою рослинністю землі на площі 77,0 тис. га, загальний запас деревини 13,9 тис. м³, лісистість області – 5,6 %.

Лісовий фонд регіону

<i>№ з/п</i>		<i>Загальна площа, га</i>	<i>Вкриті лісовою рослинністю, га</i>	<i>Загальний запас деревини, тис. м³</i>	<i>Примітка</i>
	Усього лісового фонду (сума рядків 1+2)	115124	77000	139982	-
1.	Усього земель лісогосподарського призначення та земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення у тому числі:				
1.1	державних лісогосподарських підприємств	115124	77000	139982	-
1.2	комунальних лісогосподарських підприємств	-	-	-	-
1.3	власників лісів	-	-	-	-
1.4	не наданих у користування (землі запасу)	-	-	-	-
2.	Усього лісових ділянок, розташованих на землях іншого призначення у тому числі:				
2.1	державних підприємств	-	-	-	-
2.2	комунальних підприємств	-	-	-	-
2.3	приватних підприємств	-	-	-	-
2.4	інших організацій та установ	-	-	-	-
2.5	власників лісів	-	-	-	-
2.6	не наданих у користування (землі запасу)	-	-	-	-
3.	Загальний запас деревини лісового фонду	X	X	139982	-
4.	Запас деревини у розрахунку на один гектар лісового фонду	X	X	-	-
5.	Площа лісів у розрахунку на одну особу	X		X	-
6.	Запас деревини у розрахунку на одну особу	X	X		-
7.	Лісистість (відношення покритої лісом площі до загальної площі регіону)	X	5,6	X	-

Лісовий фонд регіону в розрізі земель цільового призначення та категорій земель(станом на 01.01.2020)

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів, інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки, землі запасу	Загальна площа, га	Лісові землі, тис. га							Усього лісових земель
			вкриті лісовою рослинністю		не вкриті лісовою рослинністю					
			усього	із них лісові культури	незімкнуті лісові культури	зруби	галявини, біополяни	Лісові дороги, просіки, розриви		
I. Землі лісогосподарського призначення										
1.	Державних лісогосподарських підприємств	91235	63,9	49,6	2,6	0,8	6,2	0,8	74,4	
1.1	ДП “Дніпровський лісгосп”	13140	9,4	7,1	0,3	0,0	0,2	0,1	10,0	
1.2	ДП “Петриківський лісгосп”	16067	10,5	7,8	0,3	0,2	1,8	0,2	13,0	
1.3	ДП “Новомосковський лісгосп”	13232	9,4	6,0	0,5	0,0	0,6	0,1	10,6	
1.4	ДП “Криворізький лісгосп”	9086	5,3	5,0	0,2	0,0	0,9	0,1	6,5	
1.5	ДП “Верхньодніпровський лісгосп”	18664	16	13	0,4	-	0,2	0,1	16,6	
1.6	ДП “Васильківський лісгосп”	7488	5,2	4,3	0,4	0,1	0,9	0,1	6,8	
1.7	ДП “Марганецький лісгосп”	6106	3,7	3,1	0,3	0,2	0,3	-	4,5	
1.8	ДП “Павлоградський лісгосп”	7452	4,4	3,3	0,2	0,3	1,3	0,1	6,4	
II. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення										
	ДЗ Д-Орільський заповідник	3759	1,6	0,7	-	0,1	0,3	-	2,0	
III. Землі іншого призначення										
3.1	ДП “Новомосковський військовий лісгосп”	20130	11,5	3,9	0,2	1,5	0,7	0,4	14,7	

Нелісові землі, землі лісогосподарського призначення (станом на 01.01.2020)

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів	Рілля	Сінокоси	Пасовища	Піски	Болота	Води	Яри, схили, кар'єри	Інші нелісові землі	Загальна площа нелісових земель, тис. га
1	Державних лісогосподарських	205	312	37	1733	3291	1568	-	9427	16573

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів	Рілля	Сінокоси	Пасовища	Піски	Болота	Води	Яри, схили, кар'єри	Інші нелісові землі	Загальна площа нелісових земель, тис. га
	підприємств									
1.1	ДП “Дніпровський лісгосп”	4	7	-	109	632	218	-	2127	3097
1.2	ДП “Петриківський лісгосп”	39	184	17	1618	386	159	-	664	3067
1.3	ДП “Новомосковський лісгосп”	24	85	4	-	1356	832	-	247	2548
1.4	ДП “Криворізький лісгосп”	7	-	16	-	241	157	-	2161	2582
1.5	ДП “Верхньодніпровський лісгосп”	34	-	-	-	140	25	-	1802	2001
1.6	ДП “Васильківський лісгосп”	48	3	-	-	6	-	-	571	628
1.7	ДП “Марганецький лісгосп”	-	-	-	-	100	143	-	1398	1641
1.8	ДП “Павлоградський лісгосп”	49	33	-	6	430	34	-	457	1009
2	ДЗ “Дніпровсько-Орільський” заповідник	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	ДП “Новомосковський військовий лісгосп”	6	95	38	58	1055	156	-	3999	5407

Загальна характеристика тваринного світу

Фауна хребетних нараховує 384 види тварин. Їх сучасний вигляд сформований за рахунок лісових та гідрофільних видів. З лісовими ландшафтами пов'язані 47 % видів, із гідроценозами – 37 %, із степовими та польовими – 17 %, із населеними пунктами – 6 % видів тварин. Теріофауна включає 62 види (Булахов, Пахомов, 2006 р.).

У степових системах домінуюче положення займають мишоподібні гризуни, ховрах сірий, сліпак звичайний, заєць сірий, лисиця звичайна. У заплавах лісах – численний кріт європейський, бурозубка звичайна, вовк, ласка, куниця, кабан дикий.

Динаміка чисельності основних видів мисливських тварин (особин)

Види мисливських тварин	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Кабан	1013	932	1046
Козуля	5102	5160	5140

<i>Види мисливських тварин</i>	<i>2017 рік</i>	<i>2018 рік</i>	<i>2019 рік</i>
Засць-русак	111500	115846	108904
Фазан	42276	44488	43214
Сіра куріпка	92246	92318	89467
Ондатра	—	1680	—
Лисиця	—	1366	—
Вовк	—	48	—
Єнотовидна собака	—	340	—
Борсук	—	626	—
Видра	—	79	—
Куниця	—	499	—
Тхір	—	20	—

ВІДХОДИ

Дніпропетровська область – одна з найбільш промислово розвинених областей України. На підприємствах області протягом 2019 р. утворилося 251 981,3 тис. тонн відходів. Із загального обсягу утворених відходів 32,0 тис. тонн становили відходи I-III класів небезпеки. Близько 36 % (90 465,1 тис. тонн) утилізовано, решта – спалено, у тому числі з метою одержання енергії, передано іншим підприємствам з метою утилізації або видалення та направлено в сховища організованого складування (поховання).

Найбільшу частку утворення відходів у 2019 р. складають:

відходи чорних металів – 1479,5 тис. тонн;

змішані та недиференційовані матеріали – 3547,8 тис. тонн;

інші мінеральні відходи – 236520,2 тис. тонн;

пуста порода від днопоглиблювальних робіт – 7269,2 тис. тонн;

відходи згоряння – 670,1 тис. тонн;

шлами рідкі та відходи очисних споруд – 606,4 тис. тонн;

Протягом 2019 року утилізовано 90,5 млн тонн відходів.

На кінець 2019 року у спеціально відведених місцях чи об'єктах накопичено 10,73 млрд тонн відходів.

Динаміка основних показників поводження з відходами I - IV класів небезпеки¹ (тис. т)

<i>№ з/п</i>	<i>Показники</i>	<i>2017 рік, тис. тонн</i>	<i>2018 рік, тис. тонн</i>	<i>2019 рік¹, тис. тонн</i>
1	Утворено	243 114,7	243 598,8	251 981,3
2	Одержано від інших підприємств	3 429,5	3 245,5	2518,3
3	Спалено	36,0	26,1	26,3
3.1	у тому числі з метою отримання енергії	35,5	25,3	25,9
4	Використано (утилізовано)	83 802,1	85 056,3	90 465,1
5	Направлено в сховища організованого складування (поховання)	106 038,9	104 550,5	107 315,8
6	Передано іншим підприємствам			
	- для утилізації	2 563,4	1 512,0	1567,9
	- для видалення	1 237,4	1 599,2	716,7

7	Втрати відходів внаслідок витікання, випаровування, пожеж, крадіжок	0,2	0,7	0,7
8	Наявність на кінець звітного року у сховищах організованого складування та на території підприємств	10 328 229,7	10 712 436,6	10 689 892,3

Демографічна ситуація та стан здоров'я населення

Висока концентрація найбільш екологічно-небезпечних галузей промисловості на території регіону обумовлює віднесення Дніпропетровської області до одного із найбільш техногенно навантажених регіонів України, що в свою чергу віддзеркалюється на демографічних показниках. Демографічна ситуація в області має регресивний характер. Так, чисельність наявного населення області за 2019 рік зменшилася на 29,8 тис. осіб і на 01.01.2020 склала 3176,6 тис. осіб, що пояснюється, у першу чергу, природним скороченням населення на 28,4 тис. осіб (народилося 22,5 тис. осіб, померло 50,9 тис. осіб). Рівень смертності населення у 2019 році склав 16,0 осіб на 1000 жителів (проти 16,3 у 2018 році), що майже у 2,3 рази перевищує показник народжуваності – 7,1 на 1000 жителів. Основна частка смертей припадає на захворювання системи кровообігу – 67,9 % від загальної кількості, новоутворення – 14,1%, а також зовнішні причини смерті – 5,5%.

ІІІ. ОСНОВНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....

Регіон з підвищеним рівнем техногенного навантаження та накопиченими впродовж десятиріч екологічними проблемами, частину з яких можна віднести до категорії загальнодержавних, вимагає проведення ефективної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища та прийняття виважених рішень. Негативна спадщина “радянської ідеології”, притримування вже у незалежній державі концепції економічного зростання без наслідків для навколишнього середовища та надмірна централізація влади не сприяли покращенню ситуації.

Основними екологічними проблемами області на сьогодні залишаються:

- забруднення атмосферного повітря викидами від промислових підприємств та автотранспорту;
- забруднення водних об'єктів скидами із зворотними водами промислових підприємств та підприємств житлово-комунального господарства;
- утилізація відходів гірничодобувної, металургійної, енергетичної та інших галузей промисловості, а також поводження з відходами I-III класів безпеки;
- порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону та забруднення підземних водоносних горизонтів;

– підтоплення земель та населених пунктів регіону, поширення екзогенних геологічних процесів;

– охорона, використання та відтворення дикої фауни і флори, проблеми природно-заповідного фонду.

У таких складних умовах навіть незначне поліпшення екологічного стану можна вважати, у деякій мірі, перемогою. 2017 рік започаткував тенденцію до зменшення техногенного навантаження на стан довкілля в регіоні, 2018 та 2019 роки – її продовжили. Це переломний етап на шляху до певних позитивних зрушень. Завдання на майбутнє – побудувати зелену економіку в області саме на межі співставлення інтересів економіки та екології.

IV. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264-ХІІ від 26.06.91) визначено (ст. 204), що до компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на відповідній території;

б) участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

в) участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

г) реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

д) затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території);

е) видача дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

ж) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку; е) вирішення

інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697-VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019) має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354-VIII від 20.03.2018).

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 214/95-ВР від 06.06.95) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 № 1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування»;

постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується»;

Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;

наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»;

постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».

Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України «Про охорону атмосферного повітря» (2707-ХІІ від 16.10.92). Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря»;

постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами»;

постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;

посібник з інвентаризації джерел викидів в атмосферне повітря;

максимальні допустимі концентрації та «можливі рівні безпечного ефекту» для забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для заселених територій.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються статтею 20 закону «Про відходи».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так, Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-ХІІ від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). У разі порушення екологічних, санітарногігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Крім цього, в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку,

встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (від 01.07.2015 №562-VIII), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» ухвалений Верховною Радою України 20 березня 2018 року. У ньому СЕО визначається у процедурному аспекті: СЕО – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу СЕО, складання звіту про СЕО, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (схвалено Верховною Радою України 28 січня 2019 року). У цьому законі СЕО виступає одним із основних інструментів реалізації державної екологічної політики, який дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 № 659) затверджено Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації). Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище».

V. ЙМОВІРНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Атмосферне повітря. Однією з основних екологічних проблем області є забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих

речовин від промислових підприємств і автотранспорту. Програма орієнтована на розв'язання цієї проблеми і не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів. Водночас, існуючими підприємствами регіону плануються заходи, спрямовані на модернізацію виробництва, впровадження ресурсозберігаючих технологій тощо. Зменшенню викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел може сприяти поліпшення стану дорожньо-транспортної інфраструктури.

Водні ресурси. Програма не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Водночас, за умови відновлення промислового виробництва регіону з їх подальшим стабільним розвитком ймовірно може призвести до збільшення обсягів скидів у поверхневі води та до збільшення навантаження на каналізаційні системи і погіршення якості очисних споруд. Програмою передбачається реалізація заходів з будівництва та реконструкції очисних споруд, мереж каналізації та споруд для збирання вод поверхневого стоку

Відходи. Область характеризується високим рівнем утворення і особливо накопичення великих обсягів промислових і побутових відходів. Динаміка утворення, перероблення та накопичення відходів у Дніпропетровській області свідчить про те, що кількість утворених відходів приблизно залишається на одному й тому ж рівні, від третини до половини утворених відходів переробляється, а кількість накопичених відходів невинно зростає. Ймовірно кількість накопичених відходів зростатиме й надалі.

Земельні ресурси. Внаслідок реалізації Програми не передбачається будьякого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози.

Біорізноманіття. У Програмі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природнозаповідного фонду (ПЗФ).

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Впровадження Програми може мати як позитивний, так і негативний вплив на рекреаційні зони залежно від того, наскільки будуть дотримані природоохоронні вимоги. Разом з тим, реалізація цього завдання має сприяти покращенню здоров'я населення. Впровадження Програми не має призводити до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

Населення та інфраструктура. Програма не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення області.

Екологічне управління, моніторинг та інше. Програма спрямована на збереження природних ресурсів і не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Реалізація має сприяти створенню системи екологічного контролю та моніторингу ефективності досягнення екологічних цілей. Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або

здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Дніпропетровська область – унікальний регіон, де зосереджено могутній промисловий потенціал металургійного, гірничозбагачувального, машинобудівного та хімічного комплексів. Водночас результатом територіальної концентрації промислових підприємств в межах кількох промислових вузлів стало надмірне навантаження на навколишнє середовище цих населених пунктів. З огляду на це, однією з визначальних умов сталого економічного і соціального розвитку Дніпропетровської області в цілому є охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів та збереження екологічної безпеки життєдіяльності населення.

Використовуючі статистичні матеріали дослідження соціально-економічного стану області та результати експертного опитування населення регіону сформовано SWOT-матрицю, яка дозволяє виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для Дніпропетровської області. Саме ці взаємозв'язки дозволяють сформулювати порівняльні переваги, виклики й ризики, які є основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку області на довгострокову перспективу і реалізація якої розпочнеться у 2021 році.

Фактори, що характеризують внутрішній стан Дніпропетровської області			
Сильні сторони		Слабкі сторони	
1. Промисловий потенціал			
1.1.	Унікальні корисні копалини: значні запаси залізної і марганцевої руд, кам'яного та бурого вугілля, є нафта, природний газ, рідкісні та кольорові метали (обліковується 249 родовищ і 79 об'єктів обліку). На їх основі в області є потужний гірничодобувний комплекс: Криворізький басейн – залізні руди; Павлоградський, Петропавлівський райони – кам'яне вугілля, м.Марганець – одне з найбільших у світі родовищ марганцевих руд	1.1.	Власники металургійних комбінатів перебувають за межами Дніпропетровщини або навіть України.
1.2.	Металургійна промисловість: найбільша в Європі домна на комбінаті „Арселор Міттал”, металургійні комбінати у місті	1.2.	Основою промислового комплексу є добувна та переробна промисловість. На підприємства ГК припадає

	Дніпрі, містах Кам'янському, Марганці, Нікополі, Новомосковську		близько 67% всієї реалізованої продукції області
1.3.	Хімічна промисловість: ПАТ „Азот”, Павлоградський ПХЗ та інші	1.3.	За чотири роки (2014 – 2017 роки) обсяги промислового виробництва в області знизилися на 8,5%
1.4.	Машинобудівна галузь: підприємства у Дніпрі, Павлограді, Кривому Розі (ДП ВО „Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова”, ПАТ „Дніпропетровський завод прокатних валків”, ПАТ „Дніпропетровський агрегатний завод”, ПАТ „Дніпропетровський стрілочний завод”, ПАТ „Дніпроважмаш”, ДП „НВК „Електровозобудування”, ПАТ „Дніпровагонмаш” та інші)	1.4.	Власні інвестиційні ресурси недостатні за своїми фізичними обсягами та спрямовуються на підтримку сировинних галузей, не вирішуючи проблеми структурної перебудови економіки регіону
1.5.	Дніпропетровська область займає 2-е місце за інвестиційною привабливістю серед регіонів України	1.5.	Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку Дніпропетровської області є недостатнім. Вкладення іноземних інвесторів у Дніпропетровській області не перевищують 1% від загального обсягу інвестицій в економіку області та не спричиняють істотного впливу на її структурну перебудову
		1.6.	Значний відсоток „тіньової” економіки. Наявний дохід стабільно збільшується, але разом із тим і індекс споживчих цін збільшується ще більшими темпами, що у підсумку дає зменшення реального наявного доходу, або присутній чималий „тіньовий” сектор в економіці
		1.7.	Протягом 2014 – 2016 років зменшувалися обсяги експорту

			товарів і послуг Дніпропетровської області. Протягом 2017 – 2018 років. відбувається поступове збільшення показника, але у 2018 році досягнуто лише 86% від рівня 2014 року
		1.8.	Негативною є чітка тенденція до зниження коефіцієнту покриття експортом імпорту (зі значення 1,8 у 2014 році до 1,4 у 2018 році) Вкрай негативною є тенденція до суттєвого зменшення експорту послуг, зокрема до країн ЄС, протягом 2014 – 2018 років
2. Транспортна інфраструктура			
2.	Транспортна інфраструктура широко розвинена. Дніпропетровщина розташована на перехресті основних транспортних магістралей зі сходу до центру, з півдня на північ України		
2.1.	За обсягами перевезень вантажів автомобільним транспортом Дніпропетровська область посідає 1 місце серед регіонів України. Через Дніпропетровську область проходять автошляхи: європейські – Е50, Е105; міжнародні – М04, М18, М29; національні – Н08, Н11, Н15, Н23, Н31; регіональні – Р-51, Р-73, Р-74, Р-80; територіальні – 41 автошлях	2.1.	Низька якість дорожнього покриття на автошляхах
2.2.	Широко розвинена мережа залізничного транспорту	2.2.	Ріка Дніпро майже не використовується для вантажних та пасажирських перевезень
2.3.	Функціонують міжнародний аеропорт у м. Дніпрі та аеропорт у м. Кривому Розі	2.3.	Міжнародний аеропорт у м. Дніпрі використовується сьогодні менше ніж на 10% своєї пропускної здатності

2.4.	На території області – найбільша водна артерія України та третя в Європі – р. Дніпро. Найбільші притоки Дніпра на території області річки Оріль, Самара, Вовча, Інгулець, Саксагань, Мокра Сура та Базавлук	2.4.	Застарілий парк міського електричного транспорту
2.5.	У великих містах розвинуті системи тролейбусного, трамвайного і метрополітенівського транспорту		
3. Сільське господарство			
3.1.	Кліматичні умови та природні ресурси (майже на всій території області переважають родючі чорноземні ґрунти), розгалужена система водопостачання дозволяють вести інтенсивне сільське господарство	3.1.	Відставання показників темпу росту в регіоні у порівнянні з загальнодержавними показниками у окремі роки
3.2.	Розвинуте с/г підприємництво, на Дніпропетровщині налічується 161,2 тис. особистих селянських господарств	3.2.	Основою сільськогосподарського виробництва в області є рослинництво (близько 73,4%), що має меншу додану вартість ніж тваринництво та чітко виражену сезонність
3.3.	Достатня кількість водних ресурсів на більшості території області для розвитку/відновлення зрошувального рослинництва	3.3.	Протягом 2014 – 2018 років спостерігається чітка тенденція до зменшення обсягів виробництва молока та яєць. Обсяги виробництва м'яса мають тенденцію до повільного зростання, але при цьому поголів'я худоби скорочується, що обумовлено неконкуренто-спроможністю малих фермерських господарств та індивідуальних сільгоспвиробників, які займаються вирощуванням ВРХ
3.4.	На території області є заповідники та заказники.	3.4.	Кількість особистих селянських господарств за

	Природним дивом області є Токівський водоспад на річці Кам'янці в Апостолівському районі (висота до 30 метрів)		останній рік зменшилася на 6 тис.
		3.5.	Села вимирають, в області постійно збільшується кількість сіл, в яких не залишилося мешканців
4. Енергетика			
4.1.	Енергетична галузь представлена Придніпровською ТЕС, Криворізькою ТЕС (м. Зеленодольськ), Середньодніпровською ГЕС (м. Кам'янське), Дніпровською ТЕЦ	4.1.	Заборгованість населення за житлово-комунальні послуги, зокрема за спожите тепло та електроенергію, поступово зростає
4.2.	Наявність досвіду використання альтернативних джерел енергії	4.2.	Недостатня мотивація населення до переходу на індивідуальне опалення, пов'язана зі складністю проходження дозвільних процедур у газових службах
5. Екологія			
	Активна позиція Дніпропетровської обласної адміністрації та Дніпропетровської обласної ради щодо захисту навколишнього середовища та поліпшення екологічного стану регіону. Двічі проведені у 2018 та 2019 роках міжнародні форуми „Борисфен” щодо очищення ріки Дніпро	5.1.	Забруднення атмосферного повітря викидами з металургійних комбінатів міст Кривого Рогу, Кам'янського, Дніпра
		5.2.	Очисні споруди зворотних вод у басейн р. Дніпро працюють неефективно, потребують ремонту та реконструкції
		5.3.	Сильне забруднення р. Дніпро та рік Дніпровського басейну. Концентрація токсичних з'єднань місцями у 30 – 40 разів перевищує гранично допустимі норми. Внаслідок забруднення катастрофічно розмножуються синє-зелені

			водорості. Вода стає непридатною для споживання
		5.4.	За показником накопичення промислових відходів Дніпропетровська область займає 1-е місце в Україні
		5.5.	Захоронення радіоактивних відходів виробництва на території м.Дніпра (у мкр Таромське) рівень радіації у деяких місцях у 20 разів перевищує гранично допустимі норми, є загроза вимивання радіоактивних відходів у р. Дніпро
		5.6.	В області немає жодного сміттєпереробного заводу
6. Наука та освіта			
6.1.	Розгалужена мережа ЗВО з різних галузей знань	6.1.	Зменшення загальної кількості споживачів освітніх послуг усіх рівнів (дошкільна, загальна середня, професійна та вища), передусім через дію факторів скорочення населення
6.2.	Значна кількість галузевих науково-дослідних інститутів, конструкторських бюро, інжинірингових компаній та інших	6.2.	Зниження якісних показників освіти всіх рівнів, суттєва диверсифікація показників якості освіти між територіальними рівнями: „сільська громада – місто – обласний центр”
		6.3.	Негативна динаміка результатів наукової діяльності та їх упровадження у практику господарювання
		6.4.	Відтік кращих наукових кадрів та талановитої молоді за кордон
7. Демографічна ситуація			
7.1.	Високий ступень урбанізації (83,78% міського населення)	7.1.	В області відбувається депопуляція (систематичне зменшення абсолютної чисельності населення)
7.2.	Кількість економічно активного	7.2.	Гендерна нерівність – серед

	населення у віці 21 – 60 років у Дніпропетровській області у 2017 році становить 63,4% до всього населення віком 15 – 70 років. Кількість зайнятих економічною діяльністю – майже 45% від наявного населення		населення області за статтю переважають жінки (54,3%)
		7.3	Приховане безробіття: реально безробітних у 6 разів більше ніж обліковується у Державній службі зайнятості
		7.4.	Низький сумарний коефіцієнт народжуваності (у 2017 році – 1,287), „старіння” населення. Середній вік населення поступово збільшується і на 01 січня 2018 року становив 41,6 р. Майже третина населення – громадяни пенсійного віку
		7.5	Високий рівень дитячої смертності. Область є лідером за кількістю мертвонароджених і ще стільки ж помирає у віці до 1 року
8. Охорона здоров'я			
8.1.	Розгалужена мережа закладів охорони здоров'я	8.1.	Недостатнє фінансування медичної галузі у цілому
8.2.	Наявність середніх закладів освіти та закладів вищої освіти медичного спрямування, які готують кваліфікованих медичних працівників	8.2.	Переважає більшість медичних закладів потребує ремонту та обладнання кабінетів сучасною технікою
		8.3.	За рівнем захворювання та смертності (зокрема, на цукровий діабет, серцево-судинні захворювання та захворювання органів дихання) Дніпропетровська область перебуває у першій п'ятірці по Україні
9. Культура, фізична культура та спорт, туризм			
9.1.	Є передумови для розвитку туризму: значні природні	9.1.	Сфера туризму не розвинута, для неї характерні занедбаність

	ресурси (зокрема водні), вдале географічне розташування, достатня кількість туристичних атракцій, висококваліфікований персонал у туристичній галузі		об'єктів туристичної спадщини, нераціональність у використанні наявних природних ресурсів, відсутність інвестицій у розвиток не лише інфраструктури, але й туризму в цілому, відтік персоналу за кордон, низька заінтересованість мешканців області подорожувати своїми і сусідніми громадами, тобто розвивати внутрішній туризм
9.2.	Наявність середніх закладів освіти та закладів вищої освіти фізичної культури та спорту	9.2.	Занедбаний стан переважної більшості комунальних об'єктів фізичної культури та спорту, пов'язаний із недостатнім фінансуванням галузі
9.3.	Розгалужена мережа культурних та спортивних закладів		
10. Адміністративно-управлінські послуги			
10.1.	Дніпропетровська область є регіоном-лідером за обсягами та масштабами проведення реформи у системі надання адміністративних послуг	10.1.	Діяльність суб'єктів надання адміністративних послуг не завжди відповідає належному якісному рівню, стандартизація послуг досі є майже не регламентованою
10.2.	Дніпропетровська область є регіоном-лідером за кількістю створених ОТГ (62 станом на 01 вересня 2019 року)	10.2.	Послуги, що надаються комунальними підприємствами, зокрема у житловій сфері, вимагають чіткої регламентації процедур та визначення відповідальних (а не перекладання проблеми з однієї служби на іншу)
11. Соціальна та громадська активність			
11.1.	Активний патріотизм більшості населення	11.1.	Більшість сільського населення інертна, недостатня активність громад
11.2.	Активна позиція місцевих органів самоврядування в обласному центрі та містах обласного значення		
12. Розвиток е-урядування та е-демократії			

12.1.	Мобільний 3G, 4G інтернет є доступним у всіх населених пунктах області	12.1.	Нерівномірний розвиток по районах, містах та ОТГ області інформаційно-комунікаційної інфраструктури, е-документообігу, е-демократії
12.2.	Базові елементи е-урядування та е-демократії впроваджені в обласній, районних, міських радах, ОТГ	12.2.	В органах самоврядування багатьох сільських ОТГ, малих міст та інших населених пунктів не вистачає кваліфікованих спеціалістів для підтримки та актуалізації сайтів, забезпечення роботи інформаційно-комунікаційних систем
12.3.	Розвиток сфери ІТ-індустрії: в області значна кількість суб'єктів підприємництва у сфері ІТ-технологій		

Найбільш впливові фактори зовнішнього оточення Дніпропетровської області			
Можливості зовнішнього оточення		Загрози зовнішнього оточення	
1. Економічний розвиток			
1.1.	Державна підтримка розвитку малого бізнесу. На Дніпропетровську область припадає 8,2% підприємств малого бізнесу держави	1.1.	Стримують розвиток промислового виробництва: зниження платоспроможності на внутрішньому ринку, високі тарифи на енергоресурси та залізничні перевезення, високі відсоткові ставки на кредитні ресурси, несвоєчасне повернення податку на додану вартість та інші
1.2.	Пріоритетний на державному рівні розвиток наукомістких галузей економіки, упровадження передових світових технологій. Державна підтримка створення промислових і наукових технопарків	1.2.	Неефективна галузева структура залучення іноземних інвестицій, де частка високотехнологічних та наукоємних виробництв мінімальна, неоптимальна географічна структура надходження інвестиційних ресурсів призводять до високої залежності від незначного числа зарубіжних країн-інвесторів та поглиблення проблем у соціально-економічному розвитку регіону

1.3.	Подальша комерціалізація освоєння космосу, яка потребуватиме нових ракетносіїв	1.3.	Зниження попиту на металопродукцію на міжнароднихринках. Підвищення конкуренції на світових ринках
1.4.	Виконання державної програми з будівництва та ремонту автодоріг	1.4.	Обмеження країн Євросоюзу на ввезення з України продукції сільгосп-виробництва
1.5.	Відродження річкового судноплавства по Дніпру від Києва до Херсона	1.5.	Зростання світових цін на енергоносії
1.6.	Зростання світового попиту на продукти харчування	1.6.	Негативні зміни природно-кліматичних умов, що можуть призвести до зниження сільськогосподарського виробництва
1.7.	Створення реального ринку землі в Україні	1.7.	Зниження ролі Дніпропетровської області як транспортного коридору між сходом та заходом
1.8.	Розвиток туристичної галузі в Україні		
2. Політичний розвиток			
2.1.	Стабілізація політичного стану в Україні	2.1.	Політична нестабільність у країні
2.2.	Припинення збройного конфлікту на сході України	2.2.	Затягування або „замороження” конфлікту на сході України.Дніпропетровська область межує з Донецькою областю, де проходить ООС
2.3.	Успішне завершення реформи децентралізації в Україні	2.3.	Скорочення державних національних програміз підтримки розвитку регіонів
2.4.	Розвиток е-урядування та е-демократії	2.4.	Зниження активності благодійних фондів-донорів в Україні
3. Розвиток соціальної сфери			
3.1.	Логічне завершення реформи охорони здоров’я з урахуванням усього спектра проблем населення, чутливості гендерних, вікових та соціально-економічних потреб громад	3.1.	Скорочення частки працездатного населення, як наслідок – збільшення соціального і фінансового навантаження на одного працюючого
3.2.	Формування брэнда„здоров’я” людини та активізація	3.2.	Несприйняття населенням результатів пенсійної реформи,

	суспільного руху за здорове життя. Державна підтримка розвитку фізкультури та спорту		реформ охорони здоров'я, освіти тощо
3.3.	Підвищення соціальних стандартів якості життя	3.3.	Дефіцит Пенсійного фонду України через старіння населення та відтік молоді за кордон
3.4.	Поліпшення пенсійного забезпечення громадян, розвиток державних та недержавних пенсійних фондів, установ та інше		
4. Екологія			
4.1.	На охорону навколишнього середовища у Дніпропетровській області виділено у 2018 році 27,6% усіх витрат на зазначені цілі по Україні	4.1	Подальший екстенсивний розвиток гірничодобувної та металургійної галузей
4.2.	Широке впровадження в Україні європейських технологій поводження з промисловими та побутовими відходами	4.2.	На відстані менше ніж 150 км від м. Дніпра розташована Запорізька АЕС, що створює загрози викидів у повітря радіоактивного пилу та може загрожувати техногенною катастрофою
4.3.	Підтримка на державному розвитку зеленої енергетики	4.3.	Подальше погіршення екологічного стану р. Дніпро та її басейну
		4.4.	Техногенні катастрофи на підприємствах металургійної та хімічної промисловості, енергетики
		4.5.	Відсутність на державному рівні стратегії поводження з промисловими та побутовими відходами
		4.6.	Не завершено державну програму утилізації перших ступенів балістич-них ракет на Павлоградському хімічному заводі (ПХЗ), що створює ризики, наслідки яких можна порівняти з Чорнобильською трагедією

5. Наука та освіта			
5.1.	Логічне завершення реформи науково-освітньої галузі	5.1.	Недостатня увага на державному рівні до формування престижності роботи у сфері освіти (дошкільній, початковій, середній, професійній та вищій школі)
5.2.	Підвищення інтересу іноземних інвесторів до прикладних галузей науки	5.2.	Відтік талановитої молоді за кордон
5.3.	Розвиток мережі середніх закладів освіти та закладів вищої освіти, що готують фахівців інженерно-технічного та іншого прикладного спрямування	5.3.	Низький рівень практичної значимості та затребуваності результатів наукової діяльності, їх інтегрованості у територіальну соціально-господарську систему

VI. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Для запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2021 рік передбачається реалізація заходів наведених у таблиці.

Складова довкілля	Заходи Програми для зменшення негативних наслідків
Атмосферне повітря	ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг” Конвертерний цех. Реалізація проекту реконструкції конвертерного цеху з будівництвом нових ГОУ за конверторами, допалюванням СО та впровадження автоматизованої системи екологічного моніторингу і технологічного процесу І блоку конвертерів №№ 1-3. Очікуваний екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 2700 тонн. АТ “Нікопольський завод феросплавів” Джерело викидів № 115. Розвантажувальні частини агломашин № 1, № 2, В-4, В-6. Реконструкція газоочистки з будівництвом комплексу рукавних фільтрів загальною потужністю 1 млн м³/год. Очікуваний екологічний ефект – зниження викидів твердих речовин на 28,183 тонн, марганцю – 5,586 тонн. ПАТ “Дніпровський меткомбінат” Модернізація системи подачі повітря в зону спікання агломашин №№ 9, 11, 12 з метою зниження викидів забруднюючих речовин у повітря.

	Очікуваний екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 9300 тонн. ПРАТ “Північний ГЗК” Заміна електрофільтрів у корпусі подрібнення вапна та бентоніту цеху з виробництва окатишів №2. Зона сушки 1 (джерело викиду № 92). Очікуваний екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 245 тонн; Заміна електрофільтрів на випалювальній машині цеху з виробництва окатишів №2. Зона сушки 2 (джерело викиду №99). Очікуваний екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 238 тонн; Заміна електрофільтрів в корпусі завантаження окатишів цеху з виробництва окатишів. Очікуваний екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 380 тонн; Використання водного розчину торфогідроксидного реагенту під час проведення масових вибухів в кар’єрах ПРАТ “ПІВНІГЗК”. Очікуваний екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 411,5 тонн. Крім того, на гірничо-металургійних підприємствах Кривбасу постійно застосовуються природоохоронні заходи при проведенні масових вибухів, спрямовані на скорочення техногенного навантаження на довкілля. Очікуваний екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин майже 9000тонн. З метою запобігання пилоутворенню на відвалах, хвостосховищах, шламонакопичувачах підприємствами постійно здійснюється заходи, спрямовані на зменшення викидів забруднюючих речовин. Очікуваний екологічний ефект – понад 3500 тонни.
Водні ресурси	З метою захисту прилеглих територій від забруднення та підтоплення підприємствами виконуються заходи, спрямовані на поліпшення якості стічних вод, зменшення скиду забруднюючих речовин, розширення хвостового господарства та систем оборотного водопостачання, заміну водопровідних мереж. Для запобігання впливу на водний баланс річок Інгулець та Саксагань за рахунок перехоплення та повернення високомінералізованих вод до системи оборотного водопостачання та зменшення обсягу витоку фільтраційної води до дренажної системи від діючих хвостосховищочікується майже 40 млн м³. Також, за рахунок коштів обласного бюджету плануються виконання наступних заходів: - з розчищення та регулювання русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок і водойм; - з ліквідації наслідків підтоплення на забудованих територіях, у першу чергу тих, що потребують термінового захисту;

	з реконструкції інженерної інфраструктури зрошувальних систем (у тому числі модернізація, будівництво та капітальний ремонт мереж зрошуваних систем); з реконструкції, будівництва, ремонту систем зливної каналізації з оснащенням локальних систем очистки стоків тощо.
Відходи	За рахунок коштів обласного бюджету плануються виконання заходу з придбання сучасної спецтехніки для виконання робіт із санітарного очищення та благоустрою населених пунктів
Земельні ресурси	ПрАТ “Центральний ГЗК” Засипка відпрацьованої ємності кар’єру № 2 розкритими породами (Гірничотехнічна рекультивация). Очікуваний екологічний ефект – зменшення обсягів розміщення відходів на 1,5 млн м ³ .
Біорізноманіття	АТ “Покровський ГЗК” Утримання об’єкта природно-заповідного фонду – Заказник Богданівський. Очікуваний екологічний ефект – збереження фауни та флори на заповідних територіях.

Водночас, це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації конкретних заходів і проектів, а також в процесі надання екологічних дозволів.

З метою покращення стану здоров’я шляхом підвищення доступності, якості та ефективності медичного обслуговування (з урахуванням потреб усіх груп населення та термінових викликів сьогодення, насамперед, спричинених пандемією COVID-19) основними завданнями та заходами Програми є:

інформованість пацієнтів з артеріальною гіпертензією та залучення їх до участі у лікуванні і моніторингу факторів ризику, у тому числі шляхом продуктивної діяльності шкіл здоров’я для пацієнтів з неінфекційними захворюваннями;

внесення змін до спроможних мереж надання первинної медичної допомоги за рахунок розвитку мережі амбулаторій з метою задоволення запитів населення на послуги первинної медичної допомоги відповідної якості, повноти здійснення скринінгових досліджень на первинному рівні надання медичної допомоги;

забезпечення моніторингу за станом виявлення серцево-судинних захворювань, лікування хворих відповідно до чинних стандартів та використання сучасних медичних технологій у лікуванні хворих на гострий інфаркт міокарда та гострий мозковий інсульт;

оснащення збудованих та дооснащення існуючих амбулаторій центрів первинної медико-санітарної допомоги відповідно до таблиця оснащення;

підвищення якості надання медичної допомоги шляхом використання нових клінічних протоколів (клінічних маршрутів пацієнтів) для надання медичної допомоги при різних нозологічних формах захворювань у закладах охорони здоров’я області;

підготовка та перепідготовка спеціалістів, проведення тренінгів для медичних працівників усіх рівнів;

дооснащення відділень екстреної (невідкладної) медичної допомоги відповідно до табеля оснащення;

упровадження в діяльність закладів охорони здоров'я новітніх методик лікування, використання сучасної лікувально-діагностичної апаратури;

розроблення Плану розвитку Дніпропетровського госпітального округу на період до 2023 року.

VII. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2021 рік розроблена з урахуванням довгострокових пріоритетів Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року, затвердженої рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.08.2020 № 624-24/VII та визначає пріоритетні цілі соціально-економічного розвитку області:

1. Посилення економічної конкурентоспроможності регіону.

2. Екологічна та енергетична безпека.

3. Забезпечення якісних умов життя.

4. Розвиток людського потенціалу.

5. Інноваційний розвиток регіону на основі смарт-спеціалізації

Заходи Програми, спрямовані на досягнення цих пріоритетів, пов'язані між собою балансом економічної, соціальної та екологічної складових.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми вказує на те, що реалізація Програми позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони та культурну спадщину. Це означає, що Програма спрямована на екологічно збалансований та інноваційний сценарій розвитку і не потребує розгляду альтернатив.

Виконання запланованих заходів з охорони довкілля та здоров'я населення має спиратися на використання сильних сторін регіону, максимальне використання зовнішніх можливостей, врахування слабких сторін та мінімізації зовнішніх загроз.

VIII. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2021 рік. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Програми, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»

встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля (ст. 17). Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2021 рік;

- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО); перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;

- перевірки того, що Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2021 рік виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО.

Моніторинг базуватиметься на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів), які демонструють наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення:

- обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тис. т;

- загальний обсяг водовідведення, в тому числі нормативно очищених стічних вод та забруднених зворотних вод, млн. м³ ;

- питома вага використаних, знешкоджених та утилізованих відходів від загального обсягу утворених, %;

- кількість виявлених та ліквідованих несанкціонованих сміттєзвалищ, одиниць;

- кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду на території області, одиниць; площа земель природно-заповідного фонду, %;

- кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань за класами хвороб (новоутворення; хвороби органів дихання), на 100 тис. населення, одиниць;

- показник малюкової смертності, ‰;

- забезпеченість населення лікарями всіх спеціальностей (на 10 тис. наявного населення), лікарів;

- укомплектованість закладів охорони здоров'я в сільській місцевості лікарями, які надають первинну медичну допомогу, %.

ІХ. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ

Головною метою Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2021 рік є створення умов для динамічного, збалансованого економічного зростання на основі поліпшення бізнес-клімату та інвестиційної привабливості області для стимулювання

інноваційного розвитку регіону на основі смарт-спеціалізації, для збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів, що, у свою чергу, сприятиме забезпеченню належного функціонування інженерно-транспортної і комунальної інфраструктури, поліпшенню екологічної ситуації, підвищенню доступності та якості широкого спектра соціальних послуг, забезпеченню гідних умов життя та зростанню добробуту населення області.

Господарський комплекс області – індустріально-аграрний. Провідною галуззю є промисловість, в якій зайнято більше третини всіх працюючих в економіці. На Дніпропетровщині сконцентровано приблизно п'яту частину промислового потенціалу країни.

Основа промисловості області – гірничо-металургійний комплекс.

В області також працюють хімічні та машинобудівні підприємства. Високий рівень розвитку промисловості призводить до значного техногенного навантаження на довкілля області, що спричиняє забруднення повітряного та водного басейнів, земельних ресурсів, негативно впливає на здоров'я населення, флору та фауну.

При аналізі та оцінці поточного стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласного та місцевих органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я.

У процесі роботи були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються суб'єктами в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на локальному та регіональному рівні.

Основними екологічними проблемами області є забруднення атмосферного повітря, водних об'єктів, порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону, підтоплення земель і населених пунктів регіону, проблема поводження з промисловими та побутовими відходами, проблеми природнозаповідного фонду й охорони, використання та відтворення дикої фауни і флори.

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля області визначаються законами України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про відходи», «Про інвестиційну діяльність», Водним кодексом України, Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Реалізація Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2021 рік не повинна призвести до появи нових негативних наслідків для довкілля, якщо під час її реалізації будуть належним чином враховані природоохоронні вимоги. Реалізація проектів, які на час прийняття Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2021 рік не мають висновку про оцінку впливу

на довкілля, розпочнеться після надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля.

Реалізація багатьох завдань та заходів Програми має призвести до покращення екологічної ситуації та стану здоров'я населення.

Моніторинг відібраних показників (індикаторів) впровадження Програми є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля та здоров'я населення матиме Програма. Кількість показників (індикаторів) можна розширити шляхом використання таких індикаторів, для яких є моніторингові дані.